

AZ ÓVODÁSOK MESEKÖNYVE

SZAKMAI ÚTMUTATÓ

Ajánlás

Örömmel teszek eleget a felkérésnek, hogy e kiadványban köszöntsem a pedagógus kollégákat, s egyúttal ajánljam számukra az Óvodások Mesekönyve című könyvet, valamint a hozzá kapcsolódó Szakmai Útmutatót.

Minden az alapozással kezdődik. A szövegértés alapja a jól működő anyanyelvi rendszer, a hierarchikusan felépített nyelvi szintek hibátlan működése. Az alsó nyelvi szint sérülése pl.: a hangok azonosítása, megkülönböztetése, a hangbetű megfeleltetése a felsőbb szintek (szókincs, szószervezetek, mondatok, szöveg) hibás működését is jelenti. A nyelvi szintek hibás működése nem csak szövegértési és helyesírási problémát eredményez, hanem általános tanulási nehézséget is okozhat.

Ezért az anyanyelvi fejlesztés része a beszédészlelés, a beszédértés, szókincs, szószervezetek fejlesztése, egyszerű és összetett mondatok analizálása, szintetizálása, szövegegységek értelmezése. Természetesen elengedhetetlen a vizuális és auditív észlelés fejlesztése, a verbális emlékezet, figyelem, az asszociációs készség, a koncentráció, a gondolkodás, a fogalmi kategóriák megnevezése, csoportosítása, a kifejező-készség fejlesztése.

A kiadvány szerzője olyan módszert, gyakorlatot keresett, amelyekkel a gyermekeknek örömet jelent az anyanyelvvél való játék, ehhez a mesék csodás világát hívta segítségül.

A feladatlapok a nyelvi szintek hierarchiájának megfelelő felépítéssel, változatos gyakorlatokkal segítik a nyelvi rendszer fejlődését.

Mindazoknak a kollégáknak ajánlom a gyűjteményt, akik szakmai, módszertani tárházukat szeretnék bővíteni, hogy változatossá, egyben szakszerűbbé tegyék a rájuk bízott gyermekek nevelését, oktatását.

Gellén Melinda
logopédus

TARTALOM

I. ÉLET A FALUBAN

MESE: A KISKAKAS GYÉMÁNT FÉLKRAJCSÁRJA (MAGYAR NÉPMESE)

II. ZÚGÓ ERDŐ KÖZEPÉBEN

VERS: ZELK ZOLTÁN: A HÁROM NYÚL

III. KARÁCSONYI KÉPESLAP

MESE: ERDEI KARÁCSONY (RADVÁNY ZSUZSA, PROGRAM KIADÓI KFT.)

IV. KI HOL LAKIK?

MESE: A NYUSZI HÁZIKÓJA (OROSZ NÉPMESE)

V. IDŐJÁRÁS-JELENTÉS

MESE: ??????A HÁROM PILLANGÓ

VI. ÉN ÉS A CSALÁDOM

MESE: HANS CHRISTIAN ANDERSEN: A RÚT KISKACSA

VII. MACSKA-EGÉR BARÁTSÁG

MESE: VLAGYIMIR SZUTYEJEV: A HÁROM KISCICA

VIII. HOL LAKIK A HALACSKA?

MESE: ALEKSZANDR SZERGEJEVICS PUSKIN: MESE A HALÁSRÓL ÉS A KIS HALRÓL

I. ÉLET A FALUBAN BAROMFI UDVAR

1. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást és bemutatkozunk:

Körbe állva a mellette lévő gyerekeknek a tenyerébe az óvoda pedagógus tapsot, kéz fogást ad át. Amikor a taps megérkezik a küldöttnek, folytatjuk a bemutatkozással. Mindenki megmondja a nevét és egy mozdulatot fűz hozzá.

A VARÁZS SZŐNYEG

Kellékek: kendők (mindenkinek egy)

Kiosztjuk a kendőket és egy kicsit eljátszunk vele. Ajánlott komoly zene hallgatása mellett. Magunk elé terítjük a kendőt. A kendő átváltozik varázs szőnyegé és mindenki ráül. Az óvoda pedagógus minden gyereket megérint a kendőjével és elvarázsolja őket, miközben varázs szavakat ejt ki: Pl. »Hokusz pokusz, csiribi csiribá, változzon át a kendő varázs szőnyegé.« Utazunk.

Mit látsz a felhőkből lenézve a földre? Mindenki elmondja »mit látott.«

Megérkeztünk. Elrakjuk a kendőket.

A BAROMFI UDVARON

Kettő széket egymás felé fordítunk. Ez lesz a varázs kapu. Aki ezen átlép rögvest a baromfi udvaron találja magát és egy állat tulajdonságait mutatja be.

Az óvoda pedagógus is szerepet választ: gazdasszony megeteti az állatokat, összeszedi a tojást, ... A varázs kapun átlépve megszűnik a szereplés.

MESE HALLGATÁS (párnákat tesznek a földre):

Magyar népmese: A KISKAKAS GYÉMÁNT FÉLKRAJCÁRJA

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól:

A gyerekekkel körben ülünk és az óvoda pedagógus a mellette ülő gyermeknek „átad” valamilyen érintést (pl. Hát simogatás, fej simogatás, kézfogás, ölelés), amit a gyermek tovább ad a mellette ülőnek és így tovább addig amíg vissza nem ér az óvoda pedagógushoz.

2. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást:

Szervusz játék

A gyermekek körben ülnek. Egyikük elindul a körön kívül –neki nincs is helye a körben-, majd megérint valakit. Ő is föláll és elindul az ellentétes irányba. Amikor szembetalálkoznak kezet fognak és bemutatkoznak, ez után a „fussunk-fussunk” párbeszéd következik. Megfordulnak és visszafutnak arra, amerről jöttek, az üres hely elfoglalására. Fontos szabály, hogy a párbeszéd végéig ne engedjék el egymás kezét.

CSALÁDI ÉLETKÉPEK

a. Készítünk kártyákat a spontán család alakításhoz(kb. 5fős családok legyenek, azaz kb. 5 féle kártyát készítsünk, fajtánként is 5-öt, azaz pl. 5 baromfi kártya, 5 kutya kártya, 5 cica kártya... amilyeneket csak szeretnénk) szétszórjuk a kártyákat a földön, a családtagoknak meg kell találniuk egymást. Miután megtalálták egymást, vonuljanak félre, találják ki a nevüket, a köszönésüket, mutatkozzanak be egymásnak.

Utána beszéljék meg a család 3 fontos jellemzőjét, és mutassanak be egy fotót, életképet a család életéből. A játék végén keressenek olyan jellemzőket, mely az összes családot jellemzi....

b. Lehet csak gyorsasági játéknak is használni, egymás után többször kártyákat szétszórni, újabb és újabb családokat alapítani. Az a család győz, amelyik a leghamarabb megtalálja egymást.

Vers felolvasása:
Varga Katalin, ÁLOMSZUSZÉK KISKAKAS

Álomszuszék kiskakas
elaludt a fa alatt.
Pedig nem a karcsú hold
sápadt fénye világolt,
dagadt képű nap sütött,
s az óra hatot ütött,
de a kakas csak aludt,
nem verte fel a falut,
Nem verte fel jó korán,
hajnaloknak hajnalán.
Szedte-vette, teremtette,
fürgeségét hová tette
az a szuszi kiskakas?

Szidta anyja, szidta apja,
korholta a dühödt gazda,
ám hiába, a kakas
csak aludt a fa alatt.
Ejnye, pedig de szégyellte,
mikor ébredt, de restellte,
hogyan tudta felkelteni
házat, ólat s a falut.
De hiába! Elaludt.
Most aztán nevetik,
a szűrit is kiteszik,
hogyan netán holnap is
elfeledne felébredni.

Uccu! Gyorsan elszaladt,
az óráshoz beszaladt,
s vett egy órát. Vekkerórát,
este felhúzta a srófját,
és nyugodtan lefeküdt.
Másnap, hogy az óra üt,
uzsgyi! -máris felrebbent,
kerítésre felreppent:
– Kukurikú! Jó napot!
a legfrissebb én vagyok.
Én köszöntöm a napot,
én köszöntöm ily korán,
hajnaloknak hajnalán.

KI LAKIK A BAROMFI UDVARON?

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól:

Körbeülve, egymás mellett, minden gyereknek elosztunk egy csoda cukorkát. Aközben, amíg olvad a szánkban különleges zajokat teremt: blblblblb, blablablaba, kikikiki, kokokoko, kekekeke,... Egyet nyelünk és elmegy a hatása. A másik csoda cukorka átváltoztat bennünket azzá, amilyen szerepet játszódtunk a játéknál: »családi életképeknél« és egyesként belépünk a kör közepébe és elköszönünk. Pl. anya macska- nyávogva körbejár, odasimul a gyerekekhez,...

3. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást:

ADD TOVÁBB! játék

Körbeülve mondókát többször ismételve:

**Erre kakas, erre tyúk,
Erre van a gyalogút,
Taréja, haréja,
Ugorj a fazékba, zsupsz!**

papucsokat, vagy más tárgyakat adogatunk körbe. Felemeljük, letesszük a mellettünk ülő elé. Aki elvétí a ritmust, kiesik. Ha sokan vagyunk, a kiesőnél megszakad a lánc, két kisebb körben megy tovább a játék.

A KISKAKAS GYÉMÁNT FÉLKRAJCÁRJA (kelék: kendők)

A gyerekeknek kiosztjuk a kendőket. A gyerekek előtt az óvoda pedagógus készít a kendőből egy kiskakast. A gyerekek is követik és az óvoda pedagógus mesélése közben eljátszodják a történetet.

A GAZDASSZONY KINCSESLÁDÁJA

A foglalkozás előtt egy kincses ládában tárgyakat, eszközöket (színes gombok, különböző üvegek, régiségi tárgy, eszközök a konyhából, kendő, pamut gombolyag) helyezünk el, ami egy báb játék során kellékként szerepelhetne. A kellékekből kiválasztunk egyet, és a gyerekek elmondják a külső tulajdonságait, mire használható,... Megindítjuk a beszélgetést: „Miért volt a gazdasszonynak pl. a pamut gombolyaga a kincses ládában?” A gyerekek minden felelete helyes.

JÁTÉK A TÁRGYAKKAL – báb játék: A KISKAKAS GYÉMÁNT FÉLKRAJCÁRJA

A kellékekből a gyerekek kiválasztanak egyet és megpróbáljuk kideríteni, ki lehet a bábjáték során a tulajdonosa. (kiskakas, török császár, gazdasszony, szolgák) A gyerekek először szavakkal írják le a tulajdonost, majd el is játsszák.

A foglalkozás végén: Az óvoda pedagógus elmondja, vagy felolvassa a verset.

Gazdag Erzs: A KISKAKAS RÉZGARASA

**Elgurult egy rézgaras.
Fölkapta egy kiskakas.**

**Ha fölkapta, jól tette,
a bögyébe betette.**

**De a bögye kidobta,
mérgecs lett a kakasra.**

**Összeszidta a kakast:
„Búzáat adjál, ne garast!”**

**Kis kakas a piacon
búzáat vett a garason.**

**Ezt adta a begyének,
most már békén megélnek.**

MESE: A KISKAKAS GYÉMÁNT FÉLKRAJCÁRJA (MAGYAR NÉPMESE)

Volt a világon egy szegény asszony, annak volt egy kis kakasa. Csak ott keresgél, csak ott kapargál a kis kakas a szemétben, egyszer talál egy gyémánt félkrajcárt. Arra megy a török császár. Meglátja a kis kaskasnál a gyémánt félkrajcárt, azt mondja neki:

- Kis kakas, add nekem a gyémánt félkrajcárod.
- Nem adom biz én, kell a gazdasszonyomnak.

De a török császár erővel is elvette tőle, hazavitte, betette a kincseskamrájába. A kis kakas megharagudott, felszállott a kerítés tetejére, elkezdett kiabálni:

- Kukuriku, török császár, add vissza a gyémánt félkrajcárom!

A török császár, csak hogy ne hallja, bement a házba, de akkor meg a kis kakas az ablakába repült, onnan kiabálta:

- Kukuriku, török császár, add vissza a gyémánt félkrajcárom!

Megharagudott erre a török császár.

- Eredj, te szolgáló, fogd meg azt a kis kakast, hogy ne kiabáljon, vesd bele a kútba.

A szolgáló megfogta, kútba vetette. De a kis kakas csak elkezdte a kútban:

- Szídd fel, begyem, a sok vizet, szídd fel, begyem, a sok vizet! – Arra a begye mind felszította a vizet a kútból.

A kis kakas megint felszállott a török császár ablakába.

- Kukuriku, török császár, add vissza a gyémánt félkrajcárom!

Megint azt mondja erre a török császár a szolgálójának:

- Eredj, te szolgáló, fogd meg azt a kis kakast, vesd belé az égő kemencébe.

A szolgáló megint megfogta a kis kakast, s az égő kemencébe vetette. De a kis kakas megint csak elkezdte:

- Ereszd ki, begyem, a vizet, hadd oltsa el a tüzet! Ereszd ki, begyem, a vizet, hadd oltsa el a tüzet!
- Erre a begye mind kieresztette a vizet, eloltotta a tüzet.

Akkor megint csak felszállott az ablakba.

- Kukuriku, török császár, add vissza a gyémánt félkrajcárom!

Még nagyobb méregbe jött erre a török császár.

- Eredj, te szolgáló, fogd meg azt a kis kakast, vesd bele a méheskasba, hadd csípjék agyon a darazsak.

A szolgáló belevetette a kis kakast a méheskasba. Ott megint elkezd a kis kakas:

– Szídd fel, begyem, a darázst; szídd fel, begyem, a darázst!

Arra a begye mind felszította a darázst. Akkor megint felszállott a török császár ablakába.

– Kukuriku, török császár, add vissza a gyémánt félkrajcárom!

Már a török császár nem tudta, mit csináljon vele.

– Eredj, te szolgáló, hozd ide azt a kis kakast, hadd tegyem ide a bő bugyogóm fenekébe.

Megfogja a szolgáló a kis kakast; a török császár beteszi a bő bugyogója fenekébe.

Akkor a kis kakas megint csak elkezd:

– Ereszd ki, begyem, a darázst, hadd csípje meg a farát; ereszd ki, begyem, a darázst, hadd csípje meg a farát!

A begye mind kieresztette a darázst, azok jól megcsipkedték a török császár farát. Felugrik erre a török császár.

– Jaj, jaj, a fránya egye meg ezt a kis kakast; vigyétek hamar a kincseskamarába, hadd keresse meg a maga gyémánt félkrajcárját!

Bevitték a kis kakast a kincseskamarába, ott megint elkezd a maga nótáját:

– Szídd fel, begyem, a sok pénzt, szídd fel, begyem, a sok pénzt!

Erre a begye mind felszította a török császár három kád pénzét.

A kis kakas hazavitte, odaadta a gazdasszonyának; gazdag asszony lett belőle, máig is él, ha meg nem halt.

(Magyar népmese)

II. ZÚGÓ ERDŐ KÖZEPÉBEN

1. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást:

Az óvoda pedagógus labdát gurít minden gyereknek és üdvözlő: Bálálá Mia!, Bálálá Péter!...

Ez után eltesszük a labdát és láthatatlan labdát küldünk egymásnak. Érzelmeket is adunk mellé: víg, nevetséges, szomorú, mérges, óvatos,...

AZ ÉRZELMEK KÖRE:

- Körbe állva beszélgetünk milyen érzelmeket ismerünk. Kiválasztunk egy érzelmet és az 1, 2, 3-ra mindannyian előre ugrunk és állóképet, vagy mozgó képet készítünk mozgással, gesztusokkal kísérve.
- Másik variáció: egy gyerek a körbe áll és mutat egy álló képet egy érzéssel. A többi gyerek kitalálja mi az, és miért jött létre ez az érzelem.

VERSES MESE FELOLVASÁSA (párnákat tesznek a földre):

Zelk Zoltán: A HÁROM NYŰL

MESE LÁNC

A gyerekek körbe ülnek és az óvoda pedagógus elkezd mesélni egy történetet: Pl. Nem fogjátok elhíni, hogy mi történt velem tegnap. Az erdőben járva...

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól:

A gyerekekkel körben ülünk és az óvoda pedagógus a mellette ülő gyermeknek „átad” valamilyen érintést (pl. Hát simogatás, fej simogatás, kéz fogás, ölelés), amit a gyermek tovább ad a mellette ülőnek és így tovább addig amíg vissza nem ér az óvoda pedagógushoz.

2. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást:

Szabadon járkálunk a térben és akivel találkozunk köszönünk egy üdvözlő mozdulattal.

Az üdvözlő mozdulathoz nonszensz beszédet teszünk hozzá: Pl. Lililu, lililá,...

HA ÁLLAT LENNÉK, AKKOR

Minden gyerek elmondja milyen állat szeretne lenni. A gyerekek, indokolják is választásaikat!

AZ ERDEI ISKOLA – Találós kérdések

- Ravasz, sunyi, lompos vagyok, pedig csak tyúkra harapok. (róka)
- Ágról, ágra ugrálok, mogyorót rágok. (mókus)
- Sűrű erdőben lakom, hatalmas az agancsom. (szarvas)
- Erdőn, mezőn futva élek, a vadásztól nagyon félek. (nyúl)
- Tölgyerdőben makkolok, rőfögve földet túrok. (vaddisznó)
- Minden gyerek feltesz a társainak egy találós kérdést az erdei állatokkal kapcsolatosan.

A ZÚGÓ ERDŐ KÖZEPÉBEN

Kettő széket egymás felé fordítunk. Ez lesz a varázs kapu. Aki ezen átlép rögvést a zúgó erdő közepében találja magát és egy erdei állat tulajdonságait mutatja be.

Az óvoda pedagógus is szerepet választ: Egy kitalált történetet mesél és a gyerekek mozgással mutatják. A varázs kapun átlépve megszűnik a szereplés.

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól:

Szabadon járkálunk a térben és akivel találkozunk elköszönünk egy üdvözlő mozdulattal.

Az üdvözlő mozdulathoz nonszensz beszédet teszünk hozzá: Pl. Lililu, lililá,...

3. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást:

Körbe leguggolunk és köszöngetünk egymásnak: Szia Péter! Szia Márk! Az óvoda pedagógus számol: 1,2,3 felugrunk, vagy felállunk és magasra nyújtjuk a kezeinket és kiáltjuk: Sziaaaaa!

ÁLLATOK UTÁNZÁSA

Kört alakítva körbe sétálunk, és átváltozunk valamilyen erdei állattá. Két csoportot alakítunk, egyikben a nappali, másikban az éjszakai állatok lesznek. Besötétítjük a termet. Ha ég a villany, a nappali erdei állatok bújnak elő, ha elalszik, az éjszakaiak.

HOL VAGY?

- A játék lényege: egy-egy bekötött szemű gyerekek meg kell keresnie a meghatározott gyereket a körben, aki hangszert (csörgő,...) szólaltat meg és így hívogatja a keresőt.
- Nehezítünk a játékon, ha akadályokat teszünk neki az útjába. Pl. Néhány gyerek, fát ábrázolva, áll a körben.

Mese felolvasása: La Fontaine: Tanulságos állatmesék

javaslatok:

- **A MACSKA MEG A RÓKA**
- **A PÁVATOLLAKAL ÉKESKEDŐ SZARKA**

SZÓLÁS HASONLATOK

Gyáva mint a ... (nyúl).

Ravasz mint a ... (róka).

Morcos mint a ... (kutya)

HOGY SZERETED A TÁRSAD?

- A gyerek válaszol: Pl. „Úgy szeretem, mint kutya a csontot.”
- „Ugy szeretem mint cica az egeret.”

A foglalkozás végén:

Körbe leguggolunk és köszöngetünk egymásnak: Szia Péter! Szia Márk! Az óvoda pedagógus számol: 1,2,3 felugrunk, vagy felállunk és magasra nyújtjuk a kezeinket és kiáltjuk: Sziaaaaa!

MESE: ZELK ZOLTÁN: A HÁROM NYÚL

Egyszer régen, nagyon régen,
zúgó erdő közelében,
három nyulak összegyűltek,
selyemfűre települtek,
ottan se ültek sokáig,
talán csak egy fél óráig,
amikor felkerekedtek,
hogymár végre hazamennek,
egy szarka felettük szállott
s felkiáltott: -Mit csináltok?
Mit csináltok, három nyulak?
Úgy ültök ott, mint az urak –

– Úgy, úgy bizony, mint az urak! –
felelték a három nyulak. –
Ezután már urak leszünk,
ebédre rókahúst eszünk!
Nem fogjuk az időt lopni,
most indulunk rókafogni! –

Csacsi szarka, nem elhitte?
Repült is már, a hírt vitte,
s buta róka is elhitte.
De hát hogyan hitte volna,
akármilyen ravasz róka,
mert a szarka így kiáltott:

– Egy jegenye fölött szállok,
mikor lenézek a földre,
három nyulak ülnek körbe.
Összebújva tanácskoznak –
Jaj, mekkora nyulak voltak!
Jaj, mekkora fejük, szájuk,
a medve egér hozzájuk!
Hát még miről beszélgettek?
Hogy eztán csak rókát esznek –

Ennek a fele se móka!
Szedte is lábát a róka.
Futott ki az erdőszélre,
csak mielőbb odaérne!

Hát amint ott futott, szaladt,
szembe vele farkas haladt:
– Szaladj te is, komám, farkas,
jaj, mit láttam, ide hallgass!
az erdő közepén jártam,
most is borsódzik a hátam,

sosem láttam ilyen szörnyet,
ottan ültek három szörnyek!
Három nyúl volt, és akkora,
fél méter is volt egy foga!
Hát még miről beszélgettek?
Hogy eztán csak farkast esznek –

No hiszen egyéb se kellett,
a farkas is futni kezdett,
a rókával versenyt futott,
majdnem az orrára bukott!
Addig futott, amíg szembe
nem jött vele egy nagy medve:
a medve így szólongatta:
– Hova szaladsz, farkas koma? –

– Medve komám, ne is kérdjed,
szaladj, ha kedves az élted!
Erdő közepiben jártam,
jaj, mit láttam,
jaj, mit láttam!
Három nyulak ottan ültek,
éppen ebédre készültek.
Akkora volt foguk, szájuk,
kisegérke vagy hozzájuk!
Hát még miről beszélgettek?
Hogy eztán csak medvét esznek! –

Egyébre se volt már kedve,
szaladni kezdett a medve.
Elöl róka, hátul medve,
közben a farkas lihegve.
Így szaladtak erdőszélre,
szomszéd erdő közepébe.
Szaporán szedték a lábuk,
szellő se érjen utánuk –

Amíg futottak lihegve,
egy vadász jött velük szembe.
Nézi is őket nevetve:
együtt szalad róka, medve –

– No hiszen, csak ne nevéssél,
vigyázz, nehogy bajba essél!
Szaladj inkább te is erre! –
kiáltott rája a medve. –

Az erdőben három szörnyek,
puska sem öli meg őket.
Három nyulak, de akkorák,

nem láttam még ilyen csodát! –
Szedte lábát a vadász is,
eldobta a puskáját is.
Ijedtében megfogadta,
most az egyszer érjen haza,
csak ne falják föl a szörnyek,
sohase vadászik többet –

Ezalatt a nyusziházban,
fűszálakból vetett ágyban
három nyuszi aludt szépen,
összebújva békecsókban –

III. KARÁCSONYI KÉPESLAP

1. Foglalkozás

A foglalkozás elején bemutatkozunk egymásnak

Térjáték: Legfontosabb szabály – sosem érhetsz senkihez!

Egyre gyorsabb zenére leengedett kézzel sétálunk a csoportszobában. Amikor a játékvezető elkiáltja magát: Egy! – egyik kar a csipőn és így haladunk tovább egymás érintése nélkül. Kettő! – két kéz a csipőn. Három! – körbe ülünk.

Játék: KÉPZELD EL!

Fejleszti: a szóincset, képzeletet

Az óvónő egy nagy papírra lerajzol egy fenyőfát, majd rajzol rá díszeket. A gyerekek kitalálják, hogy mire gondol. Elbeszélgetnek a közeledő ünnepekről – a karácsonyról és ennek ünnepléséről.

Mese hallgatás: ERDEI KARÁCSONY

Karácsonyfát rajzolnak!

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól

Zenére sétálunk a csoportszobában. Amikor a zene elhallgat, köszönünk egymásnak: kézfogással, fenékérintéssel, öleléssel. 1 percen belül mindenkivel kell találkozni! Minden körben változik a köszönés módja.

2. Foglalkozás

A foglalkozás elején bemutatkozunk egymásnak

Játék: JÓ TÜNDÉR

Fejleszti: a gyerekek kifejezőmódját

Ha egy Jó tündér „elvarázsolna” mi szeretnél lenni? Miért?

Mese hallgatás: ERDEI KARÁCSONY

Játék: Mit csináltak a mese főszereplői, Berci é Böbe?

Fejleszti: az emlékezetet, figyelmet, hallási differenciálást

Valaki beáll a sarokba, hátat fordítva a többieknek és azt kérdi: „Mit csinált a kis medve?”

A játékvezető rámutat valakire, aki felel:

- mézet vásárolt, sütött
- madáretetőt készített
- fenyőfát keresett az erdőben
- karácsonyfát díszített

Játék: AZ ÜZLETBEN

A csoportszobát elvarázsolom egy üzletté. Abraka, dabraka, hókusz, pókus a csoportunk egy üzlet legyen! Most pedig vásároljunk olyan termékeket, amelyek a mézes süteményhez kellenek. Amikor mindent megvásárolunk, leülünk az asztal köré, és mindenki elmondja, hogy mit vásált be.

Házi feladat a szülőknek: A következő alkalomra receptet hoznak otthonról a mézes sütemény készítéséhez.

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól

Klasszikus zenére sétálunk a csoportszobában. Amikor a zene elhallgat, megöleljük egymást és elbúcsuzunk.

3. Foglalkozás

A foglalkozás elején bemutatkozunk egymásnak

Játék: MONDD UTÁNAM!

Fejleszti: figyelmet, emlékezetet, szókincset

Az óvónő középen áll, a gyerekek körülötte kört alkotnak. Miközben labdát dob az egyik gyermeknek, halkán vagy hangosan mond egy szót. Aki megkapja a labdát, ugyanúgy próbálja megismételni, ahogyan hallotta. (pl.: fenyőfa, sütemény, ajándék...)

Süteménysütés

Új ének ismertetése

Kis karácsony, nagy karácsony,

Kisült-e már a kalácsom?

Ha kisült már, ide velem,

Hadd egyem meg melegével.

Jaj, de szép a karácsonyfa,

Ragyog rajta a sok gyertya.

Itt egy szép könyv, ott egy labda,

Jaj, de szép a karácsonyfa.

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól

Mézes sütemény fogyasztása, karácsonyi énekek hallgatása. Elköszönünk és boldog karácsonyt kívánunk egymásnak.

Javasolt könyvek:

- A vakond fenyőfája
- Mikulás az erdőben
- Erdei Karácsony

MESE: ERDEI KARÁCSONY (RADVÁNY ZSUZSA NYOMÁN)

Kerek erdő közepében, a macibarlangban szorgos készülődés folyik. A két kis mackógyerek, Berci és Böbe már az ünnepekre gondol.

Készítsünk mézes süteményt – javasolja Böbe. – Kérjünk mézet a méhektől.

A puh hóban lépkedve hamar megtalálják a méhek odúját. De a méhek mélyen alszanak ilyenkor télen, nem hallják meg a macik kérését. – gyerünk a maciboltba! Ott biztosan kapunk mézet. – mondja Berci. Sezrvusztok gyerekek. Mézet szeretnétek? – kérdezi morgó néni, a boltos. Igen. Meglepetést akarunk készíteni Medve papának karácsonyra. A kendvencét, mézes puszedlit. Van egy kis zsebpénzünk, elég lesz rá? – Ha nem elég majd én kipótolom – mondja nevetve a boltos néni, és egy nagy csupor mézet nyújt át a gyerekeknek.

Boldogan sietnek haza a kismackók a mézzel, és rögtön nekiállnak megsütni a süteményt. Böbe gyúrja a tésztát, Berci pedig csillagot, félholdat, kört formáz belőle. Közben kis barátaikról a cinkemadarakról beszélgetnek.

Biztosan nagyon fáznak a nagy hidegben, mert nincs nekik meleg házuk. Lepjük meg őket karácsonyra egy kis házikóval. Szerencsére találtak hozzá való anyagot a pincében, és Berci akár egy kész szakember. Tegyük ki mindjárt, hogy minnél előbb birtokban vehessék a környék kis madarai. Hozok nekik finom magokat, amit szeretnek: búzát, árpát, napraforgót.

Hozd a szánkót Böbe, válasszunk egy szep, sudár fenyőt, amit majd feldíszítünk otthon. Ez éppen jó lesz. Szép a formája és elég nagy is. Vágd ki Berci.

Siessünk gyorsan haza, mielőtt beesteledik. Pattanj fel Böbe a fa mellé, majd én húzlak. Gyorsabban is húzhatod, én nem félek! – buzdítja Böbe, közben nevetésben majdnem leesik a szánról.

A mi fánk legyen a legszebb! Gyere Berci, díszítsük fel! Ha tetszik majd a Jézuskána biztos sok ajándékot kapunk – mondja Böbi. Tegyük rá kis gyertyákat is, attól ragyognak szépen a díszek. Azt a nagy gömböt tedd ide középre, higy az a legszebb.

De sok szép ajándék, pont ilyen kisvonatra vágytam! – kiált fel Berci. A két kis mackógyerek boldogan bontja ki az ajándékokat. – Boldog karácsonyt kívánunk mindenkinek! – kiáltják egyszerre.

IV. KI HOL LAKIK?

1. Foglalkozás

A foglalkozás elején bemutatkozunk egymásnak

Játék: KI VAN A TAKARÓ ALATT?

A gyermekek zenére szaladnak körbe a csoportszobában. Amikor a zene elhallgat, mindannyian a földre hasra fekszenek és becsukják a szemüket. Az óvoda pedagógus egy gyermeket letakar egy terítővel, majd a többiek felkelnek és megállapítják, ki van a takaró alatt. Addig játszodjuk a játékot, ameddig mindnyájan nem kerülnek sorra.

Másik variáció:

A végén egy plis nyusztit takarok le, ez egy meglepetés a gyermekek számára. Többször megkérdezem tőlük, mit gondoltok, ki lehet a takaró alatt? NYUSZI

Elmesélem mi történt ezzel a kis nyuszival.

Mese hallgatás: A NYUSZI HÁZIKÓJA

Minden gyermek leül a saját párnájára és várja a mesét.

Beszélgetés a meséről

- Hogy érezte magát a nyuszi, amikor a róka kizavarta a házából? Mit csinált?
- Milyen volt a róka? Hogy viselkedett?
- Kik segítettek a nyulacskán?

Állatok utánzása érzelmekkel variálva

Mozgással mutassuk be:

- a rókát (hamis, csúfolódik, büszke)
- a nyusztit (szomorú, sír, búsul, örül)
- a kutyát (mérgeessen ugat)
- a farkast (hangosan ordít)
- a medvét (cammogva ordít)
- a kakast (hangosan kukorékol)

A foglalkozás végén elkészönünk egymástól

Körbeállunk és az óvoda pedagógus megszorítja a jobb oldalon lévő gyermek kezét és a gyermek ezt továbbadja. Addig tart a játék, amíg a kézszorítás vissza nem ér az óvoda pedagógushoz.

2. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást

PÓKHÁLÓS ISMERKEDÉS: Egy körben ülünk, az óvónő bemutatkozik, majd valakinek átdobja a gombolyagot úgy, hogy annak a nevét mondja ki – közben fogja a gombolyag végét. Az, akinek továbbadta, szintén átdobja valakinek – közben annak a nevét mondja, akinek fogja dobni és az ujjával magánál tartja a fonalat. Így kialakul egy pókháló-szerű rendszer. Ha kifogytak a nevek, akkor úgy kell a pókhálón felgombolyítani a fonalat, hogy odamegyünk közben ahoz, akinél a fonal vége van. Így a gombolyag feltekerve visszakerül a vezetőhöz.

Mese hallgatás: A NYUSZI HÁZIKÓJA

Beszélgetés

- Miből volt a róka háza?
- Miből a nyulacskáé?
- Mi történt a róka házával? Miért?

Kísérletezések

Mi a különbség a jég és a víz között?

Eszközök, anyagok: víz, jégkocka-tartó, fagyasztószekrény

- Önts vizet a jégkocka tartóba, rajzolj egy vonalat a víz felszínéhez! Fagyasd meg a vizet! Nézd meg, hogyan változott meg a színe, hőmérséklete, formája, halmazállapota, térgogata!
- Figyeld meg, hogy mi történik a jégkockával, ha egy pohár vízbe teszed, ha a napra teszed, ha a tenyeredben tartod!

(Antal Judit könyve: *Mi lennék, ha vízből lennék?*)

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól

BARÁTI TAPS:

Körbeülünk és az óvoda pedagógus a mellette lévő gyermeknek tapsot ad át. A gyermek pedig továbbadja. A játék akkor tér véget, amikor a taps megérkezik az óvoda pedagógushoz.

3. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást

NÉVLÁNC

A játékosok körben állnak. A tanító kezdi a játékot, bemondja a nevét. Az egyik szomszédja ezt megismétli, majd hozzáteszi a sajátját is. A következő felsorolja a már elhangzott neveket, majd hozzáfűzi a saját nevét is. Az utolsónak már az egész csoport tagjainak a nevét kell felsorolnia.

Játék: ÁRVÍZ

Együttműködést, kreativitást, gyors reakciót fejleszt!

Víz témái zenét hallgatnak a gyerekek és sétálnak a teremben. Amikor a zene leáll, akkor emelkedik a vízszint, ezért a szigetre (újságpapírra) kell menniük. A papírról nem érhet le a lábuk. Amikor a zene folytatódik, akkor a papírt ketté kell hajtaniuk. Újabb csend esetén újra rá kell állniuk a papírra. Közben az óvoda pedagógus elvesz egy-egy papírt és aki nem talál magának szigetet, kiesik a játékból. Az utolsó gyermeket megtapsoljuk.

Mese hallgatás: A KISVAKOND ÉS AZ ÁRVÍZ (Zdeněk Miler)

Beszélgetés képek használatával

- az árvízről
- a földrengésről
- tűz kitörésről

Kikérjük a gyermekek véleményét és elbeszélgetünk arról, hogy cselekszünk az adott esetben.

Befejezés: eljátsszuk a mondókát

Gyülekeznek a felhők, (fönt a kezek, az ujjak mozognak)

Esik az eső, (tíz ujjal zongorázás a levegőben)

Kopog a jég, (ujjakkal kopogás)

Dörög az ég, (ököllel az asztal ütögetése)

Villámlik, (mindkét kéz fölemelése)

Leccsap, (az asztalra ütés tenyérrel)

Kisütött a nap. (kar kinyújtása, ujjak széttárása)

A NYUSZI HÁZIKÓJA (OROSZ MESE)

- Mesélő: Egyszer volt, hol nem volt, volt egy róka meg egy nyúl. A róka jégből épített házikót, a nyúl pedig fakéregből. A róka eképp bosszantotta a nyulat nap mint nap:
- Róka: Az én házam világos, a tied pedig sötét. Az én házikóm világos, a tied pedig sötét.
- Mesélő: Beköszöntött a tavasz és csipp, csepp, egy csepp, öt csepp, meg tíz, elolvad a jégcsap, csepereg a víz és a róka házikója elolvadt!
- Róka: Jaj, a szegény árva fejemnek! Most mihez kezdjek, otthon nélkül maradtam. Elmegyek a nyúl komához, hátha be ereszt a házába.
Édes, drága nyulacska, eressz be! Elolvadt a házam és most fázok idekint.
- Nyúl: Nem engedlek be, mert csúfolódtál!
- Róka: Nyulacska engedj be hozzád, legalább az udvarra!
- Nyúl: Na jól van, tessék csak belyebb lépni róka koma. Idebent jó meleg van.
- Róka: Köszönöm, kedves nyulacska. No de mit fogunk enni? Nagyon éhes vagyok.
- Nyúl: Szaladok máris és megnézem mit találhatnék a réten.
VISSZAJÖN A NYÚL
- Nyúl: Ereszél be róka koma, hoztam finom lóhert.
- Róka: Takarodj innen! Nem akarok többé vele délni!
Ha kiugrom, megtéplek, szétszaggatom az irhát!
- Nyúl: Jaj, jaj szegény nyuszi fejemnek, most mihez kezdjek, hova bújjak a hideg elől? (ÜL A TÖRZSÖKON)
- Kutyák: Hau, hau, miért sírsz nyulacska?
- Nyúl: Hogyne sírnék! A rókának jégből volt a háza, az enyém fakéregből. Kitavaszkodott, a róka háza elolvadt. Kérelmére magamhoz vettem a házikóba, ő pedig elűzött.
- Kutyák: Ne sírj nyulacska! Segítünk a bajodon. Majd mi elkergetjük a rókát a házikódból.
- Nyúl: Nem kergetitek el.
- Kutyák: Hav, hav, hav, róka kifelé! Takarodj a házból!
- Róka: Ha nagyon felboszintotok és én ugrok, sírás lesz, mert repülnek a fahasábok.
- Mesélő: A kutyák megijedtek és elmenekültek. Ült a nyuszi és sírdogált. Arra ballagott a farkas.
- Farkas: Miért sírsz nyulacska?
- Nyúl: Hogyne sírnék szürke farkas! A rókának jégből volt a háza, az enyém fakéregből. Kitavaszkodott, a róka háza elolvadt. Kérelmére magamhoz vettem a házikóba, ő pedig elűzött.
- Farkas: Ne sírj nyulacska, majd én elkergetem a rókát, ellátom a baját.
- Nyúl: Nem fogod elkergetni. Két kutya már megpróbálta, de nem sikerült nekik. Neked sem fog sikerülni.
- Farkas: Sikerülni fog! Majd meglátod. Ordított a farkas uuuuuuuuuuuu róka kifelé!
- Róka: Ha nagyon felboszintotok és én ugrok, sírás lesz, mert repülnek a fahasábok.
- Mesélő: a farkas is megijedt és elszaladt. A nyulacska ismét sírdogált. Arra cammogott az öreg medve.
- Medve: Miért sírsz nyulacska?
- Nyúl: Hogyne sírnék medve apó! A rókának jégből volt a háza, az enyém fakéregből. Kitavaszkodott, a róka háza elolvadt. Kérelmére magamhoz vettem a házikóba, ő pedig elűzött.
- Medve: Ne sírj nyulacska, segíték a bajodon!
- Nyúl: Nem segíthetsz te azon! Kergette már két kutya, de el nem kergette, üldözte a farkas, de el nem üldözte. Te sem jársz sikerrel.
- Medve: Bizony én elkergetem! Nagyot ordítok: rrrrrr takarodj ki róka a házból!
- Róka: Ha nagyon felboszintotok és én ugrok, sírás lesz, mert repülnek a fahasábok.
- Mesélő: A medve megrémült és elcammogott. A nyulacska ült és keservesen sírt. Arra jött a kakas kaszával a hátán.
- Kakas: Kikiriki! Nyuszi, miért sírdogálsz?
- Nyúl: Hogyne sírnék kakaskám! A rókának jégből volt a háza, az enyém fakéregből. Kitavaszkodott, a róka háza elolvadt. Kérelmére magamhoz vettem a házikóba, ő pedig elűzött.

Kakas: Ne szomorkodj, majd én ellátom a róka baját.

Nyúl: Azt már nem hiszem el. Kergette már két kutya, a szürke farkas, az öreg medve, de mindegyik megijedt és elszaladt. Te sem tudod elkergetni.

Kakas: Elkergetem, majd meglátod!

Kikiriki! Piros, fényes csizmában járok, a hátamon kaszát hordok, azzal kap a róka, ha a házat el nem hagyja!

Róka: Jaj nekem, öltözködöm már!

Mesélő: A kakas újra kezdi a nótáját.

Kakas: Kikiriki! Piros, fényes csizmában járok, a hátamon kaszát hordok, azzal kap a róka, ha a házat el nem hagyja!

Róka: Már is jövök, csak czizmát húzok.

Mesélő: A kakas harmadszor is rázendített.

Kakas: Kikiriki! Piros, fényes csizmában járok, a hátamon kaszát hordok, azzal kap a róka, ha a házat el nem hagyja!

Mesélő: A róka nagyon megijedt, leugrott a kályháról és elszaladt.

Örült a nyulacska, és a kakással beköltöztek a házikóba.

Itt a vége, fuss el véle!

V. IDŐJÁRÁS JELENTÉS

1. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást

Játék: Érintés vagy simogatás.

Klaszikus zenére sétálunk a csoportszobában. Amikor a zene elhallgat, a szemben lévő társadat gyengéd megérintéssel, vagy simítással köszöntöd. Addig játszodjuk a játékot, ameddig mindnyájan nem köszöntöttünk mindenkit.

Másik variáció:

Meglepetés a gyermekek számára. A gyermekek körben ülnek lehunytt szemmel. Az óvoda pedagógus egy puha tárgyat pl: pávatollat vesz a kezébe és azzal simítja meg a gyermekeket. Megkéri őket, mondják el, milyen érzés volt, amikor tollal simította meg arcukat, és mire emlékezteti őket az érintés.

Az óvónő is elmondja, hogy mire emlékezteti őt-pillangóra, majd rákérdez, ha láttak-e már pillangót és milyen volt. Óvoda pedagógus: „Én pedig ismerek egy mesét, amely három pillangóról szól!”

Mese hallgatás: A HÁROM PILLANGÓ

Minden gyermek leül a saját párnájára (piros, sárga és fehér) és várja a mesét.

Beszélgetés a meséről

- Hány pillangó szerepelt a mesében? Milyen színűk voltak a pillangók?
- Ki illetve mi zavarta meg a pillangók játékát?
- Hogy érezte magát a piros pillangó, amikor a piros tulipán nem fogadta be a kelyhébe?
- Hogy viselkedtek a tulipánok a pillangókhoz?
- Ki segített a pillangókon?
- Miért viselkedtek így a tulipánok a pillangókhoz?
- Már te is voltál ilyen helyzetben? Hogy érezted te magad?

Hogy szereted a barátodat?

A játék menete:

A gyerekek körben ülnek. Az óvoda pedagógus megforgat egy kanalat. Aki felé mutat a kanál, az mond egy hasonlatot. pl: Úgy szeretem a barátomat, mint cica a tejet. (galamb a búzát, maci a mézet...)

A foglalkozás végén

Játék:

Minden gyermek kihúzza egy szalagot a varázsszákából, majd sétálnak a csoportszobában illetve a pillangó mozgását utánozzák. A piros, sárga és a fehér párnák a tulipánokat ábrázolják. Amikor a gyermekek dörgést hallanak, a szallagukkal azonos színű párnához sietnek. Mindegyik dörgésnél egy párnát eltávolítunk. A játékot addig játszuk, ameddig mindegyik színből csak egy párna marad.

2. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást

PILLANGÓS ISMERKEDÉS:

Körben ülünk és egy báb pillangó sorba utazik kézzel kézzel. Akinél van a pillangó az mutatkozik be.

Másik variáció:

Körben ülünk az óvónő bemutatkozik, majd valakinek átadja a pillangót úgy, hogy annak a nevét mondja ki. Az, akinek továbbadta, szintén először a saját nevét mondja, majd annak a nevét, akinek fogja adni. Addig játszuk a játékot, hogy mindenki sorra kerül.

Játék

A réten jártunk keltünk...

Fejleszti: figyelem, gondolkodás, fantázia, szókinccs

- egy katicát elvesztettünk ... hová lett? (pl. elrepült...)
- egy méhet elvesztettünk ... hová lett?
- egy pillangót elvesztettünk ... hová lett?

Mese hallgatás: A HÁROM PILLANGÓ

A három pillangó című mesét ismét elmesélem különböző kellékek segítségével (piros-pillangó, sárga-pillangó és nap, fehér-pillangó és kék-eső színű kendő, CD+lejátszó, hang efektekhez szükséges hangszer-dörgés, piros, sárga és piros papírból kivágott virágok).

Mozgásos játék illetve tánc

A gyermekek a mesét tánc mozdulatokkal próbálják eljátszani, bemutatni zenére.

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól

BARÁTI DICSÉRET:

Szabadon sétálunk a csoportszobában, majd amikor az óvónő az mondja „DICSÉRTESSÉK”, akivel találkozol, dicsérsz meg rajta valamit, egy rövid mondattal!

3. Foglalkozás

A foglalkozás elején

Játék: Add tovább!

(koncentráció, csendreflex)

A játék menete:

A résztvevők körben állnak és egy kendőt (vagy más tárgyat) nagyobb létszámú csoportnál akár többet is adnak kézről kézre. Teszik ezt addig, amíg a zene szól. Akinek éppen a zene leállásakor van a kezében a kendő, az kiesik. Utolsó menekülési lehetőség.: mikor a zene elhallgatott, még megpróbálhatja átadni a kendőt a szomszédjának, és ha átveszi, akkor ő esik ki.

(Az utolsó résztvevőig, a győztesig játszunk.)

Mese: FOLYTASD A MESÉT – A HÁROM PILLANGÓ

Fejleszti: figyelem, gondolkodás, emlékezet, szókinccsbővítés

A játék menete:

Az óvónő elkezd mesélni a mesét a három pillangóról, majd a gyermek átveszi a mese fonalát, aztán újra az óvónő mesél és így tovább, amíg vége nincs a mesének.

Beszélgetés

– Meséld el, hogy szólna a te meséd.

Befejezés: Fantázia játék a tárggyal

Körben ülünk, majd egy tárgy pl: kendő utazik kézről kézre. Ez a kendő nem kendő, hanem... megkezdett mondattal „átvarázsolya a kezében lévő kendőt-tárgyat, és akár használatát is bemutathatja. Pl: Ez a kendő nem kendő, hanem szél. Majd lebegteti a kendőt.

MESE: A HÁROM PILLANGÓ

Volt egyszer három pillangó: egy sárga, egy piros meg egy fehér. Vígan játszadoztak a verőfényes mezőn, virágról virágra szálldostak, táncoltak, repdestek jókedvükben.

De hirtelen beborult az ég. Közeledett a vihar.

- Repüljünk haza! – mondta a sárga pillangó, ijedten pergette a szárnyát.
- Minél gyorsabban! – mondta a piros is, a fehér is, és elindultak gyors szárnyalással.

Éppen jókor értek haza, mert a zápor már megeredt s egyre vizesebb lett a szárnyuk.

De a ház ajtaját nem tudták kinyitni, s az eső mind jobban és jobban szakadt.

- Menjünk a sárga tulipánhoz!- mondta a sárga pillangó,– az majd bebocsát.

És a szakadó esőben elvergődtek a tulipánhoz, könyörögni kezdtek neki:

- Sárga tuli, nyisd ki a kelyhed, hadd húzódjunk meg az eső elől!

De a tulipán így felelt:

- A sárgának szívesen kinyitom, de a pirosnak és a fehérnek nem.

Erre a sárga így felelt a szívtelen tulipánnak;

- Ha testvéreimet nem bocsátod be, inkább én is kint maradok!

A tulipán csak ingatta a fejét, de a kelyhét nem nyitotta ki. Az pedig mind sűrűbben szakadt.

- Menjünk a fehér tulipánhoz! – mondta a fehér pillangó.

Ázva- fázva elvergődtek a tulipánhoz, s szépen kérlelni kezdték:

- Kis tuli, nyisd ki a kelyhed, hadd húzódjunk meg az eső elől!

De a tulipán így felelt:

- A fehérét örömetst befogadom, de a sárgát és a pirosat nem.

Erre a fehér pillangó így felelt:

- Ha testvérkéimet nem fogadod be, inkább én is kint maradok. Inkább ázzunk együtt, mintsemhogya elhagyjuk egymást.

A szívtelen tulipán csak ingatta a fejét, s kelyhét nem nyitotta ki. Az eső pedig már zuhogott. A pillangók szárnya már teljesen átázott.

- Menjünk a piros tulipánhoz!- mondta a piros pillangó. A szakadó esőben elvergődtek a piros tulipánhoz, és könyörögni kezdtek neki:- Kis tuli nyisd ki a kelyhed, hadd húzódjunk meg az eső elől!

De a szívtelen tulipán így felelt.

- A pirosat szívesen beengedem, de a fehérét és sárgát nem.
- Ha testvéreimet nem bocsátod be, inkább én is kint maradok!- mondta a piros pillangó is.

Tovább vergődtek hárman csurom vizesen a szakadó esőben. Hímporuk már elázott, csápjuk kókadozott, szárnyuk össze- összetapadt, még a lelkük is átázott. Csetlettek- botlottak fűszálról- fűszálra és egy-egy lapulevél alatt húzták meg magukat. De a szél oda is besüvöltött és becsapott az eső.

Süss fel nap, süss fel nap,

Szárogasd meg szárnyamat,

Nyisd ki a virágokat!- könyörgött a három didergő pillangó. A nap meghallotta a sűrű felhők mögül a pillangók esdeklő beszédét, és annyira megilletődött, hogy a felhőket elűzte, meleg fényt árasztott a mezőre, s a pillangók szárnyát egy- kettőre megszártította.

S a három pillangó újra táncolt, repdesett vígan, mígcsak le nem nyugodott a nap.

VI. ÉN ÉS A CSALÁDOM

1. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást

Játék: Ilyen vagyok?

(társismeret, önkép, milyennek látnak mások)

A játék menete:

A játék megkezdése előtt adjunk időt arra, hogy mindenki megszemlélhesse a többieket. A kitaláló a többieknek háttal helyezkedik el. Kiválasztunk valakit a csoportból, s megpróbáljuk közösen leírni. A kitalálónak azt kell megmondania, kiről beszélnek a többiek. A megfejtésig tart a játék egy menete. Ha nem járt sikerrel a kitaláló, akkor visszafordulhat, s megpróbálhatja így kiválasztani, kiről beszéltünk.

(Nem célja a játéknak, hogy kudarcélményhez juttassuk csoportunk tagjait.)

Mese hallgatás: A RÚT KISKACSA

Minden gyermek leül a saját párnájára és meghalgatja a rút kiskacsa című mesét.

Beszélgetés a meséről

Vélemény kifejezés: hogy tetszett a mese?

Játék: Ha én... lennék...

A játék menete:

A gyermeknek meg kell fogalmaznia mit tenne ha pl.:

- ő lenne a rút kiskacsa;
- a kacska mama;
- a testvérek;
- az udvar többi szárnyas-lakója;...

A foglalkozás végén

Grimasz játék

A játék menete:

Az óvónő elmondja – később a gyerekek is vele mondhatják – a következő mondókát: „Kiskanál, nagykanál, minden gyerek így tesz!”. A mondóka végén az óvónő arcmimikáját megváltoztatja grimasszal, a gyerekek pedig utánozzák.

2. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást

Ismerem? Felismerem?

(A társak jellemző vonásainak megfigyelése, memorizálása; csoportismeret, tapintási érzékelés, hallás-érzékelés fejlesztése.)

A játék menete:

Társainkról szerzett információink jelentős része vizuális. Ismerjük egymást, de ez a biztonságunk szemünket becsukva rögtön megintog. Felismerem-e a legjobb barátomat csukott szemmel, csak az arcát tapintva? ez a játék témája.

a) Kört alkotunk. A kör közepén csukott szemmel áll az egyik játékos. A körben állók menetirányban elindulnak, majd a közepén álló játékos jelzésére megállnak. A kitaláló, aki a kör közepén áll, rámutat valamelyik társára, aki odamegy hozzá, és a kitaláló kezét a saját arcára helyezi. A kitaláló feladata: csak az arc érintése, tapintása alapján tájékozódva kell felismernie társát. Ha sikerült, akkor cserével (a felismert játékos marad közepén) folytatódik a játék.

Amennyiben nem sikerült, úgy a kitaláló továbbra is közepén marad, s egy másik társának felismerésével próbálkozhat.

b) A játék szervezése megegyezik az a) variációéval. A kitaláló által csukott szemmel kijelölt játékos nem megy középre, hanem helyén maradva elváltoztatott hangon szólal meg. A kitalálónak most hangjáról kell felismernie társát.

Játék

Állathangok utánzása

Fejleszti: ismeret, szókincsbővítés, beszédszervek ügyesítése

A játék menete:

Ki tudja melyik állat milyen hangot ad ki?

- Kutya vau-vau;
- macska miáu;
- egér cin-cin;
- malac úi-úi, rőf-rőf;
- csacsi iá;
- kecske mek-mek;
- kakas kukuríkú...

Az ismert mese elmesélése s utána ellentétes tulajdonságok gyűjtése

Pl.: csúnya-szép, szomorú-jókedvű, jószívű-szívtelen, dolgoz-lusta...

A gyermekek lerajzolják a meséből azt a részt, amely legjobban tetszett nekik, majd megindokolják a rajzukat.

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól

Autómosoda:

A gyermekeket szemben állnak egymással, két sorban. A két sor között oly távolság legyen, hogy egy gyermek végigsétálhat. A játékosok egyesként sétálnak végig az „autómosodában”, majd amikor a sor végére érnek visszaállnak a sorba. Minden játékos megsimogatja a végigsétálót. A játékot addig játszuk, amíg mindenki sorra kerül.

3. Foglalkozás

A foglalkozás elején

Játék: Hogy tetszi a szomszédod?

(koncentráció)

A játék menete:

Körülmények: Eggyel kevesebb szék, mint a résztvevők száma, körben elhelyezve.

A csoport ül, a kérdező a kör közepén áll, és a következő kérdést intézi valamelyik társához: Hogy tetszik a szomszédod? Kétféle válasz közül lehet választani:

a) Tetszik. Ebben az esetben mindenki feláll, és másik székre ül (közben a kérdező is megpróbál széket szerezni). Akinek nem jut szék, az lesz az új kérdező.

b) Nem tetszik. Ennél a válasznál újabb kérdés következik: Kit akarsz helyette?

A kérdezettnek ismét két választási lehetősége van:

Megnevezi két nem egymás mellett ülő társát. A hívottaknak, valamint jelenlegi szomszédainak (tehát négy embernek) helyet kell cserélniük. Mivel a kérdező is igyekszik székhez jutni, valakinek újfent nem marad hely, ő lesz a következő kérdező.

Ha a Kit akarsz helyette? kérdésre a Senkit feleletet adja, akkor mindenkinek (a válaszadó kivételével) körbe kell futnia a székeken kívül, amíg ő azt nem mondja, hogy Állj! Ekkor a társaság minden tagja megpróbál széket szerezni, de valakinek nem jut...

Játék: Ismerd fel az állatok hangját

CD-ről állathangokat játszunk le. Ezt követően beszélgetünk róla a következő kérdések alapján: Hová képzeltek magatokat? Milyen állathangokat ismertek fel? Milyen állathangot nem hallottunk?

Játszunk: Hangverseny

Képzeljétek magatokat egy állat helyébe. Próbálják kifejezni, milyen hangot adhat vagy éppen "mit mondhat" ez az állat jókedvében, majd rosszkedvében.

Mese hallgatás: A RÚT KISKACSA

Az ismert mesét az előző foglalkozás alapján elkészült rajzokkal mesélik el a gyerekek.

A mese bemutatását egy rövid beszélgetés követheti, de nem arról, hogy miről szólt és mi a tanulsága, hanem például együtt új megoldási módokat keresnek arra, hogy hogyan viselkedjünk hasonló helyzetben, vagy megbeszélik, hogy az adott helyzetben hogy viselkedhettek volna az állatok.

Befejezés: Láncmese

A játék menete:

„Az udvarban együtt lakott a kacs-mama, a kiskacsa, a libák, a tyukok"... Bemutattuk a mese szereplőit, majd minden gyermek egy mondatot téve alakítja hozzá tovább a történetet.

MESE: HANS CHRISTIAN ANDERSEN: A RÚT KISKACSA

De szép is volt azon a nyáron a határ! Sárgultak a búzatáblák, a zab még zölden bólogatott, a kaszálókön petrencékbe hordták a szénát; piros lábú gólyák lépdeltek méltóságteljesen a réteken, és egyiptomi nyelven kerepeltek – ez volt az anyanyelvük. A gabonaföldeket, kaszálókat sűrű erdők övezték, s az erdők ölén mély vizű tavak csillogtak. Szép volt, nagyon szép volt a határ!

Mély árkokkal körülszegett, régi udvarház melengette öreg falait a napsütésben. Környékét fölverte a lapu, falai tövétől az árkok széléig kedvükre nőttek-terpeszkedtek az óriási lapulevelek; egy-egy magasabb bokor alatt kényelmesen megállhatott volna egy kisgyerek.

Ez a zöld sűrű valóságos rengeteg erdő volt annak a kacsának, amelyik itt ült a fészken, hogy tojásait kiköltse. Sokáig kellett melengetnie a tojásokat, s a kacska sokat unatkozott: vendég ritkán vetődött el hozzá, a társai meg az árkok vizében bukdácsolnak, nem szívesen totyogtak ki a szárazra, hogy a világ folyásáról társalogjanak vele a lapulevelek alatt.

Egy nap aztán föl pattant az első tojáshéj, utána a második, s a többi. „Sip-sip!” – örültek meg a világnak a fiókák, s kigombolyodtak a tojásból, mint megannyi megelevenedett tojássárgája.

– Háp-háp! – az öreg kacska csak ennyit mondott. A kiskacsák ott nyüzsögtek körülötte, kíváncsian nézték a lapulevelek zöld sűrűjét, s az anyjuk hagyta, mert a zöld szín jót tesz a szemnek.

– Ó, micsoda óriási nagy a világ! – álmélkodtak a kicsinyek; persze itt már másképp érezték magukat, mint benn a szűk tojásban.

– Azt hiszitek, ez az egész világ? – kérdezte az anyjuk. – A kert túlsó fele is hozzátartozik, de még a pap földje is. De ott még én se jártam. No, megvagytok-e valamennyien? – Kinyújtotta a nyakát, és végignézett a kis seregen. – Dehogy vagytok, hiszen lám, a legnagyobbik tojás még ott hever a fészekben. Jaj, meddig melengessem még? Most már igazán unom! – De mit tehetett, visszaült a tojásra.

– Hogy vagyunk, szomszédasszony? – kérdezte egy öreg kacska, aki látogatóba jött hozzá.

– Annyi bajom van ezzel az egy tojással – panaszkodott a kacska. – Nem győzöm kivárni, hogy felpattanjon. Hanem nézd meg a többit! Soha életemben nem láttam különb kiskacsákat. Egytől egyig arra a semmirekellő apjukra ütöttek. Még csak el se jött hozzám.

– Hadd látom azt a csökönyös tojást! – mondta a kacsanéne. – Alighanem pulykatojás, nekem elhiheted! Én tudom, mert egyszer én is megjártam. Pulykatojásokat költöttem ki, s mennyit vesződtem a kicsinyekkel! Mert a pulyka mind retteg a víztől. Nem mentek azok a vízbe, se szép szóra, se parancsra! Mutasd csak azt a tojást! Hát ez bizony pulykatojás! Hagyd csak itt a fészekben, s inkább a többit tanítsd úszni.

– Még elüldögélek rajta egy kicsit – mondta a kacska –, most már nem hagyom itt, ha már ennyit melengettem.

– Ahogy tetszik! – mondta az öreg kacsanéne, azzal eltotyogott.

Vége-re végre megpattant a nagy tojás héja. – Pip, pip! – sipogta a fióka, és kikászálódott a nagyvilágra. Milyen rút volt szegény, és milyen nagy! Az anyja jól szemügyre vette. „igen nagy ez kacsának – gondolta magában. – Egészen más, mint a többi. Kispulyka volna? Majd elválík mindjárt, gyerünk csak a vízhez! Úsznia kell, ha másképp nem, hát magam lököm bele!”

Verőfényes, szép idő volt másnap, a lapulevelek közé betűzött a napfény. A kacska lerándult kicsinyeivel a vizesárok partjára. Zsupsz! – már bele is csobbant a vízbe. A kiskacsáknak nem kellett sok biztatás, vígan loccsantak utána; a víz összecsapott a fejük fölött, de nyomban fölbukkantak, és úgy úsztak, hogy gyönyörűség volt nézni: a lábuk magától gyúrta a vizet; mind jól érezte magát benne. És a rút kiskacska is ott lubickolt közöttük.

– Mégsem pulykafi ez – mondta a kacska –, lám, milyen pompásan evez, és milyen szépen tartja a nyakát! Hiába, az én vérem! Ha jobban megnézem, egészen takaros formájú. Háp-háp! Gyertek hát, hadd mutatom meg nektek a világot! Be kell mutatkoznotok a réceudvarnak, de mindig mellettem maradjatok, nehogy rátok taposson valaki. Különösen pedig a macskától óvakodjatok.

Elvezette hát őket a réceudvarba. Ott éppen hangos csetepaté volt: két récecsalád összemarakodott

egy halfejen, amit végül is a macska kaparintott meg.

– Látjátok, ilyen a világ sora! – mondta oktatón a kacska, és megvakarta a csőre tövét, mert maga is nagyon megkívánta a halfejet. – No, szedjétek a lábatokat, menjetek oda ahhoz az öreg kacsahölgyhöz, és hajoljatok meg szépen előtte. Ő a legelőkelőbb az egész udvarban: spanyol származású, azért olyan kövér, s nézzétek, piros rongyot visel a lába szárán. Ez rendkívül nagy kitüntetés, nem is kívánhat többet egy kacska; azt jelenti, hogy vigyáznak rá, azt akarják, hogy ember, állat mind megismerje. Sipogjatok neki illedelmesen, s a lábatok fejét kifelé rakjátok! A jól nevelt kiskacska nem rakosgatja csámpásan a lábát, úgy jár, ahogy a szüleitől tanulta, így ni! Hajtsatok szépen fejet, és mondjátok: „Sip!”

A kicsinyek szót is fogadtak; az udvar népe mind őket szemlélgette, aztán megmondták, amit gondoltak: – Még ez hiányzott! Nem vagyunk elegen, most ezek is a nyakunkra jönnek! Hát az meg miféle, az a rút jószág? Ezt már nem tűrhetjük! – Egy kacska mindjárt neki is ugrott, és megcsípte a nyakát.

– Ugyan, hagyjátok! – védte az anyja. – Nem vét ez senkinek!

– De nagyobb, mint más becsületes kiskacska, és rút is! Ezért bizony verést érdemel! – kiáltotta az indulatos kacska.

– Olyan szép a többi fiókád! – mondta a piros kapcsás kacsahölgy. – Takarosak és jó növésűek. Csak ez az egy ilyen szerencsétlen formájú. A legjobb volna, ha újra kikölnéd.

– Azt nem lehet, kegyelmes asszonyom – felelte a fiókák anyja. – Rút kis jószág, az igaz, de jólelkű teremtetés, úszni meg éppen úgy úszik, mint akármelyik, sőt, bátor vagyok kijelenteni, hogy még különbül. Remélem, majd kikupálódik, vagy kisebb lesz idővel; túlságosan sokáig kuporgott a tojásban, azért ilyen formátlan. – Csőrével egyenesre igazította a rút kiskacska nyakát, és anyai gonddal rendezgette a pihét. – Különben is, gácsér – folytatta –, hát nem olyan fontos, hogy szép legyen. Erős legény lesz, úgy nézem, megállja majd a helyét az életben.

– A többi kicsinyed takaros – mondta kegyesen az előkelő kacska. – Éreztétek hát otthonosan magatokat, és ha véletlenül halfejet találtok, elhozhatjátok nekem.

De a szegény kiskacsát, amelyik utolsónak bújt ki a tojásból, szünetlen csípték, rúgták, tépázták és csúfolták a többiek, nemcsak a kacsák, de még a tyúkok is. „Túlságosan nagy!” – vélte mindenki; a pulykakakas meg, aki sarkantyúval jött a világra, és legalábbis császárnak képzelte magát, földuzmaszkodott, mint egy dagadó vitorla, nekirontott a rút kiskacsának, és olyan dühösen hurukkolt, hogy belekékült a vörös bőrlebernyege. A szegény kiskacska azt se tudta, hová legyen ijedtében, de meg búsult is, amiért olyan rút, hogy az egész baromfiudvar őt csúfolja.

Így telt el élete első napja. A többi még keservesebb lett. A szegény kiskacsát mindenki üldözte, még a tulajdon testvérei sem állhatták, s ha szóltak hozzá, csak így: – Bárcsak elvinne a macska, te utálatos szerzet! – Az anyja se volt jobb hozzá: – Ő, csak már ne látnálak! – A kacsák csípték, a tyúkok vágták, még a szolgáló is rúgott rajta egyet, valahányszor etette az aprójószágot.

Egy nap aztán nem bírta tovább a szerencsétlen kiskacska, nekifutott a világnak, s átröppent a kerítésen. A kerten túl, a bokrosban ijedten rebbentek szét közeledtére az apró madarak. „Még ők is megrémülnek tőlem, olyan rút vagyok” – gondolta a szegény kiskacska, és szégyenletében lesütötte a szemét, de azért csak szaladt tovább. Így ért el egy sűrű nádasba, ahol vadkacsák tanyáztak. Meghúzódott a nád között, és elcsigázottan pihent egész éjszaka. Nagyon fájt a szíve.

Reggel, mielőtt a vadkacsák szárnyra keltek volna, jól szemügyre vették az idegent.

– Hát te miféle szerzet vagy? – kérdezték tőle; a kiskacska jobbra-balra köszöngetett, illedelmesen, ahogy az anyja tanította.

– Fertelmes rút vagy! – mondták meg kereken a vadkacsák. – Szerencséd, hogy nekünk mindegy. Csak nehogy beházasodj a családukba!

Szegény, rút kiskacsának esze ágában sem volt házasodni, beérte annyival, hogy tanyát verhetett a nád között, s ihatott a láp vizéből.

Már két napja tanyázott a nádasban, amikor elébe állt két vadgácsér; nemrég bújhattak ki a tojásból, mert igen hetyke legények voltak.

– Ide süss, pajtás! – szólították meg a rút kiskacsát. – Olyan csúf vagy, hogy szinte tetszel nekünk! Állj be közénk, vándorolj velünk. Nem messze innen van egy másik nádas, ahol szemrevaló kis vadlibuskák

lubickolnak. Kisasszony valamennyi, s olyan szépen tudják mondani: "Gi-gá-gá!" Ott talán szerencséd akadhat, ha még olyan csúnya vagy is!

– Dirr! Durr! – dördült valahol a közelükben, s a két hetyke kiscacsér holtan fordult bele a vízbe; pirosra festették a vérükkel. – Dirr! Durr! – hangzott újra, s a vadludak népes csapatban menekültek föl a magasba. Aztán újra eldördült a rémséges hang. Vadászat volt a vidéken; a vadászok körülcserkészték a nádat, néhányan meg lesből lőttek a víz fölé hajló füzek ágai közül. Felhőkben gomolygott a lópor kék füstje, megakadt a sűrű lomb között, aztán rátespedt a vízre; vizslák caplattak az iszapban, törték a nádat, a sást, szimatoltak. A szegény kiskacsa iszonyúan megijedt, rémülten forgatta a fejét, s éppen a szárnya alá akarta dugni, amikor egy irdatlan nagy kutya termett előtte. Hosszan lógatta vörös nyelvét, rémítően villogtatta a szemét, az ínyét felhúzta; már-már fogai közé ragadta a kiskacsát. De aztán, mintha hirtelen mást gondolt volna, megfordult és otthagya.

– Ó, hála istennek! – lélegzett föl a kiskacsa. – Úgy látszik, olyan rút vagyok, hogy még a kutya is átáll a fogai közé kapni.

Most már megnyugodott, nem moccan, míg a feje fölött sörét kaszálta a nádat, és lövések döreje verte föl a vidéket.

Csak estefelé ültek el a félelmetes hangok. A szegény kiskacsa még mindig nem mert mozdulni, órákig gubbasztott a nád sűrűjében, míg végre előmerészkedett. Akkor aztán futásnak eredt, ahogy csak a lába bírta, menekült a nádasból. Nekivágott a réteknek-mezőknek, de olyan vihar érte utol, hogy alig bírt vánszorogni.

Estére mégis elért egy rozszant kis parasztházikóhoz. Olyan volt az a kis ház, hogy a falai csak azért álltak, mert még nem tudták elhatározni, merre dőljenek. Úgy dühöngött a szél, hogy a kiskacsa leült a farkára, s a földhöz támaszkodott, nehogy elröpítse a vihar. Ahogy ott várta a szél szelődülését, elnézte a rozszant viskót: látta, hogy az ajtaja kifordult az egyik sarokvasból, s a résen éppen besurranhatna a házba. Úgy is tett.

A rozoga házikóban egy öreganyó éldegélt kandúrjával meg tyúkjával. A kandúrnak – akit az anyóka fiacskámnak nevezett – sokféle tudománya volt: föl tudta görbíteni a hátát, tudott dorombolni; még szikrát hányni is, ha visszajáról simogatták a hátát. A tyúk csak arról volt nevezetes, hogy kurta kis lába volt, s ezért az anyóka kurta lábú tyúkocskámnak becézgette. Igaz, ennek is volt egy tudománya: szép nagy tojásokat tojott; az anyóka úgy szerette, hogy édes gyermekét se szerethette volna jobban.

A háznép csak reggel vette észre a kis jövevényt. A macska hangos dorombolással, a tyúk kárálással jelezte, hogy idegen van a házban.

– Mi az? – tekingetett körül az anyóka. Aztán meglátta a kiskacsát, de mert gyöngye volt a szeme, úgy látta, hogy egy szép, hízott kacsa tévedt a házába. – Ez aztán a szerencse! – örvendezett. – Most majd lesz kacsatójas a háznál. Ha ugyan nem gácsér. No, majd megtudjuk.

Három hétig leste a kiskacsát, de az bizony nem tojott. A házban a kandúr volt az úr, a tyúk pedig a gazdasszony. Ez volt a szavuk járása: "Mi ketten meg a világ másik fele!" Mert hát azt hitték, hogy ők a világ egyik fele, mégpedig a jobbik. A kiskacsa úgy vélte, hogy nem egészen ez az igazság, de a tyúk mindig letorkolta:

– Tudsz tojni?

– Azt bizony nem!

– Akkor fogd be a csőrödöt.

A kandúr meg azt kérdezte tőle:

– Föl tudod-e görbíteni a hátadat? Tudsz-e dorombolni meg szikrát hányni?

– Bizony azt sem!

– Akkor ne ellenkezz az okosabbakkal!

A kiskacsa hát behúzódott a sarokba, és ott búslakodott. Maga sem tudta, mi ütött belé: egy napon igen megkívánta a friss levegőt meg a napfényt; víz után vágyakozott, úszni szeretett volna. Addig-addig sóvárgott, míg végül kiöntötte szívét a tyúknak.

– Mi bajod? – ámult el a tyúk. – Már belehibbantál a semmittevésbe! Tojjál tojást, vagy tanulj meg dorombolni, meglátod, kigyógyulsz a bolondságaidból!

– De mikor olyan nagyszerű úszni! – áhítozott a kiskacsa. – Milyen felséges érzés, amikor a víz összecsap a fejem fölött, aztán újra fölbukkanok!

– Nagy élvezet lehet, mondhatom! – mondta kicsinylően a tyúk. – Alighanem megháborodtál. Kérdezd csak meg a kandúrt, ő a legokosabb állat a világon. Kérdezd meg, szeret-e úszkálni, vízben lubickolni? Magamról nem is beszélek, de kérdezd meg az úrnőnket, az anyókat, akinél aztán csakugyan nincs okosabb a földön, örömet lelné-e az úszkálásban, meg hogy a hullámok összecsapjanak a feje fölött?

– Nem, ti nem érthettek meg engem! – sóhajtotta a kiskacsa.

– Ki ért meg akkor, ha mi sem? Talán okosabbnak képzeled magad a kandúrnál meg az anyókánál, hogy magamról ne is beszéljek? Verd ki a fejedből ezeket az ostobaságokat, s köszönd meg a teremtődnek, hogy ilyen jó helyre vezérelt! Itt meleg szobád van s olyan társaságod, hogy elég bölcsességet tanulhatsz. De te hetet-havat összehordasz, mondhatom, nem könnyű boldogulni veled! Nekem elhiheted, hogy jóakaród vagyok; megmondom az igazságot, ha neked rosszul esik is. Ilyen az igazi jó barát. Hát igyekezz; tanulj meg tojást tojni, szikrát hányni, vagy legalább dorombolni!

– Inkább kimennék a messzi világba – mondta sóvárogva a kiskacsa.

– Hát csak eredj, ha nincs maradásod! – mérgesedett meg a tyúk.

Neki is vágott a kiskacsa a messzi világnak; sok vízen úszkált, kedvére bukdácsolhatott, a többi állat békében hagyta, mert olyan igen rút volt. Megérkezett az ősz, csupa rozsdá meg arany lett az erdő, szél markolt a levelekbe, és megforgatta őket a levegőben. Odafönn a magasban egyre hidegebb lett, jég-szemek, hópihék nehezítették a szürke felhőket, s egy palánk tetején gyászos hangon kiáltotta egy holló: „Kár! Kár!” Aki hallotta, végig szaladt a hideg a hátán. Komor lett a messzi világ a szegény kiskacsa körül. Egy este csodálatos színekben bukott le a nap, s a rózsás fényben egy sereg pompás, nagy madár szállt föl egy bokrosból. A kiskacsa még sohasem látott efféle madarakat: ragyogó fehér volt a tolluk, a nyakuk karcsú és szépen ívelő – hattyúk voltak. Különös volt a hangjuk is, az is, ahogy meglendítették karcsú szárnyukat, és szálltak a hideg ég alól meleg ég alá, tengerek partjára. Magasan repültek, igen magasan, s a rút kiskacsát különös érzés járta át, szédelegve forgott a vízben, nyakát nyújtogatta a pompás madarak után, s felrikoltott, de olyan furcsa hangon, hogy maga is megrémült tőle.

Nem tudott másra gondolni, csak a ragyogó tollú, boldog madársereg; amikor eltűntek a szeme elől, lebukott a mélybe, s amikor felmerült, egészen különös érzések kerítették hatalmukba. A nevüket sem tudta azoknak a madaraknak; azt se sejtette, hová repültek, mégis úgy megszerette őket, mint még senkit a világon. Nem irigyelte őket, hogy is vágyakozhatott volna arra, hogy hasonló legyen hozzájuk! Hiszen azzal is beérte volna a szegény, rút kiskacsa, ha a baromfiudvar népe megtűri!

Aztán lehullott a hó, beköszöntött a hideg-hideg tél. A kiskacsának szakadatlan úszkálnia kellett, hogy be ne fagyjon körülötte a víz, de a lék, ahol úszkált, minden éjjel keskenyebb lett. Olyan kemény hideg volt, hogy a jég ropogott, mint az üveg, s a kiskacsa már a lábával törögette a lék vékony jéghátyáját. A végén minden ereje elhagyta, s belefagyott a jégbe.

Másnap reggel egy paraszt ment arra, meglátta, fabocskorával föltörte a jeget, és hazavitte a kiskacsát a feleségének. Ott a melegben aztán feléledt a dermedt kis jószág.

A gyerekek játszani akartak vele, de a kiskacsa azt hitte, hogy ők is bántani akarják, riadtan fölroppent, de egyenesen a tejes köcsögbe esett, és szétloccsantotta belőle a tejet. Az asszony sápirozott, összecsapta a kezét; a kiskacsa akkor a vajasbödönbe röpült ijedtében, onnan a lisztesszusékba, s újra ki. Ó, istenem, milyen tépázottan került elő! Az asszony mérgesen vágta utána a piszkavasat, a gyerekek egymás hegyén-hátán rohantak, hogy megfognák, kacagtak és visongtak; szerencse, hogy az ajtó nyitva volt, s a szerencsétlen kiskacsa kimenekülhetett a bokrok alá, a frissen esett hóba. Ott kimerülten leroskadott.

Nagyon szívfájdító volna elmondani, mennyi ínség meg nyomorúság jutott azon a kemény télen a szegény rút kiskacsának!

Aztán végre kisütött a jó meleg nap, pacsirta szántotta az eget – tavasz volt! A kiskacsa ott feküdt a nád között, ahol tanyát vert.

Egyszerre csak kiterjesztette a szárnyát, és suhogva fellendült a magasba repült! Még magához sem tért, egy pompázó kertben találta magát, ahol almafák virultak, orgonabokrok illatoztak, s hosszú, zöld ágait kanyargó patak vize fölé nyújtották. Milyen szép, milyen üde volt itt a tavasz!

A vízre hajló ágak közül három gyönyörű hattyú siklott elő; hófehér tolluk halkán zizegett, s könnyedén ringatóztak a patakban. A rút kiskacsa tudta már a pompás madarak nevét, s most nagyon megsajdult a szíve.

– Leszállok közétek, királyi madarak! Azt se bánom, ha halálra vagdaltok, amiért ilyen rút létemre közétek merészkedtem! Inkább ti öljetek meg, mint kacsák csípjenek, tyúkok vágjanak, szolgáló rugdosson, vagy a kegyetlen tél végezzen velem! – Azzal letelepedett a patak vizére, s a hattyúk felé úszott. Azok észrevették, és sietve siklottak elébe. – Csak öljetek meg! – mondta a szegény kiskacsa, és fejét a víztükörré hajtotta, úgy várta a halált. De mit pillantott meg a tiszta vízben? Nem a hajdani idomtalan, szürke tollú, rút kiskacsa képét, hanem egy pompás, gyönyöreire hattyúét – tulajdon képe mását.

Ha valaki hattyútojásból kel ki, hattyú marad, ha baromfinép között nevelődik is!

Most már örült a hattyú, hogy annyi bajt és nyomorúságot ért; így tudta igazán értékelni a boldogságot. Hattyútársai körébe gyűltek, gyöngéden simogatták csőrükkel.

Gyerekek szaladtak a kertbe, morzsát meg búzát vetettek a vízbe, s a legkisebb így kiáltott fel:

– Nézzétek, új hattyú! – És a többiek vele örvendeztek: – Új hattyú érkezett! Tapsoltak, ugráltak örömmükben, futottak apjukért, anyjukért, fehér kenyeret meg kalácsot szórtak a vízbe, és azt hajtogatták:

– Ez a legszebbik, ez az új. Olyan fiatal és olyan gyönyörűek a hófehér tollai!

És az öreg hattyúk fejet hajtottak a hajdani rút kiskacsa előtt.

A fiatal hattyú azt se tudta, hová legyen a nagy megtiszteltetéstől. Fejét a szárnya alá dugta, úgy megszegyenítette a dicséret. Boldog volt, nagyon boldog, de mégsem fuvalkodott fel, mert a jó szív sohasem kevély. Arra gondolt, mennyit üldözték és csúfolták, most pedig mindenki a szépséges madarak legszebbikének mondja. Az orgonabokor ágai lehajoltak hozzá, megsimogatták; melegen, nyájasan sütött a tavaszi nap, s a fiatal hattyú szíve csordultig telt örömmel. Megrázta finom tollait, karcsú nyakát magasra emelte, s forró hálával mondta:

– Álmodni sem mertem volna ennyi boldogságról, amikor még rút kiskacsa voltam.

VII. MACSKA-EGÉR BARÁTSÁG

1. Foglalkozás

A foglalkozás elején bemutatkozunk egymásnak

Körbe ülünk és az óvoda pedagógus egy labdát vesz a kezébe és bemutatkozik: Én Irma vagyok, és te ki vagy? majd a labdát a gyermeknek gúritja. A gyermek felel és vissza gúritja a labdát az óvónőnek. Addig játszunk a játékot, amíg mindenki be nem mutatkozik.

Mesepárna

Minden gyermek megkeresi a saját mesepárnáját és körbe ülünk.

Állatország

Fejleszti: a figyelmet, emlékezetet, gondolkodást, hallást

A játék menete:

Válasszunk egy ismert dalt, mely egyszerű ritmusképletű és kis hangterjedelmű (pl. Zsipp-zsupp, Csigá-bigá). A dal éneklése után egy-egy állatországba utazunk, ahol csak egy meghatározott hangon tudunk beszélni, énekelni. Dalunkat azon énekeljük.

- liba országban: gá-gá-gá
- kígyó országban: szi-szi-szi
- kutya országban: vau-vau
- malac országban: rőf-rőf
- cica országban: miáú-miáú

Most pedig megérkeztünk egy baromfi udvarra, ahol három cica él. Ez a három cica nagyon csintalan, ezért sok minden megtörténik velük.

Mese hallgatás: A HÁROM KISCICA

Bábokkal elmesélem A három kiscica című mesét.

Kellékek:

- pamut gombolyokból a cicák (fehér, fekete, szürke)
- lisztes láda (skatulya, fehér lepedő)
- kályhacső (fekete lepedő)
- víz (kék lepedő)

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól

Zenére sétálunk a csoportszobában. Amikor a zene elhallgat, köszönünk egymásnak: kézfogással, fenéktápellással, öleléssel. 1 percen belül mindenkivel kell találkozni! Minden körben változik a köszönés módja.

2. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást: NÉVLABDA

A játékosok körben állnak és mindenki bemondja a nevét. Majd a gyerekek egy labdát dobálnak egymásnak a következő szabály szerint: az aki a labdát dobja, annak a nevét mondja, akinek dobja.

Társas játékot játszunk: MEMORI

CICA párok keresése

Ha a gyermek nem talál párt, cica mozdulattal körbe járja a körbe ülő gyerekeket. Amikor pedig párra lel, cica hangon mutatkozik be.

Mese hallgatás: A HÁROM KISCICA

A három kiscica című mesét ismét elmesélem bábuokkal és különböző hang effektusokkal gazdagítom:
vízfolyás, lisztes láda, kályhacső
uccu-neki

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól: kézzelmozdítással

Körbeállunk és az óvoda pedagógusmegszorítja a jobb oldalon lévő gyermek kezét és a gyermek ezt továbbadja. Addig tart a játék, amíg a kézzelmozdítás vissza nem ér az óvoda pedagógushoz.

3. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást:

TAPINTÓS JÁTÉK

Egy letakart kosárba helyezek különböző plis állatokat, amelyek közül tapintás útján választ magának mindenki egyet.

CSEREBERE JÁTÉK

Zenére összekeverednek a játékok, elkezdődik a cserebere. Fontos! Mindig egy játék legyen a játékos kezében.

Addig cserélgetjük zenére a játékokat, ameddig a sajátunk a kezünkbe nem kerül. Ha visszakapjuk, leülünk és megvárjuk, hogy minden játék az eredeti gazdájához kerül.

Mese hallgatás: A HÁROM KISCICA

A gyermekek mesélik a mesét képek- vagy könyv segítségével.

Új vers ismertetése

A mi cicánk
férjhez akar menni.
Szomszéd legény
el akarja venni.
Kérlek cica
ne hagyj itt bennünket!
Ki fogja meg
a mi egerünket?

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól: SZÉKFOGLALÓ

A szék a jobb oldalomon üres, foglalja el Márta, mint egy cica, mint az egér, béka, halacska...

MESE: VLAGYIMIR SZUTYEJEV: A HÁROM KISCICA

Három kiscica, egy fekete, egy szürke meg egy fehér
meglátott egy egeret,
és – uccu neki! – utána futottak.
A kiséger beugrott a lisztesládába.
A kiscicák – hopplá! – utána.
A kiséger elszaladt.
A ládából pedig három fehér cica mászott ki.
A három fehér kiscica meglátott az udvaron egy békát,
és – uccu neki! – utána futottak.
A béka beugrott egy ócska kályhacsőbe.
A kiscicák – hopplá! – utána.
A béka szépen tovaugrándozott, és a kályhacsőből
előbukkant három fekete kiscica.
A három fekete kiscica meglátott a tóban egy halacskát,
és – uccu neki! – utána ugrottak.
A halacska elúszott, és a tóból kimászott
három csuromvizes kiscica.
És a három vizes kiscica elindult hazafelé.
Útközben szépen megszáradtak, és olyanok lettek, mint voltak:
egy fekete, egy szürke és egy fehér kiscica.

VIII. HOL LAKIK A HALACSKA?

1. Foglalkozás

A foglalkozás elején:

Játék: REPÜL A, REPÜL A...

A gyerekek a szőnyegen körbe ülnek, és két mutatóujjukkal ütögetik a padlót, miközben a játék vezető mondja: „Repül a..., repül a kutya!” A gyerekek mindkét kezükkel lefelé mutatnak. Ha a játék vezető olyan állat nevét mondja, ami tud repülni, akkor mindkét kezüket felkapják a magasba. Aki téveszt, beáll a kör közepébe és utánozza azt az állatot.

Mese felolvasás: MIÉRT NEM TUDNAK BESZÉLNI A HALAK?

(hol található: MINDEN NAPRA EGY MESE)

Valamikor, a régebbinél is régebbi időben, minden állat tudott beszélni. Még a halak is.

A macska nyávogott, a kutya ugatott, az oroszlán bőgött, az elefánt trombitált, a majmok makogtak, a madarak énekeltek, a méhek dönögtek, a tücskök cirpelték... S körülöttük az egész világ versenyt zengett velük – az erdők zúgtak, a levelek suttogtak, a vizek csobogtak, a szelek süvöltöttek. Akárcsak ma.

Csak hogy akkor még a halak is részt vettek a nagy muzsikában. S még hozzá nem is akárhogyan!

Mivel a víz alatt laktak, olyan átható, erős hangja volt valamennyinek, hogy a patakok, folyók, tavak, tengerek mélyéről is meg lehessen érteni a szavukat.

Csak hát – ez lett a vesztük. Ez az átható, erős hang. Nem tudtak betelni vele. Olyan ordítózást, veszekedést csaptak folyton, hogy még a vizek csobogását, a hullámok dübörgését is elnyomta az üvöltözésük.

De ez még semmi!

Az örökös kiabálástól egyre nagyobb, egyre csúfabb lett a szájuk – s a végén már senki se állt velük szóba. Ez ugyan elkésértette őket, de csak annál makacsabbak lettek.

S egy nap elhatározták, hogy összeülnek tanácskozni.

Tanácskoztak reggel, tanácskoztak délben – s még estére se jutottak semmire. Leszállt az éjszaka, feljöttek a csillagok – de a halak még mindig ébren voltak. Elfelejtettek lefeküdni.

S fölöttük ott ragyogott az arannyal teleszórt égbolt!

Akkor láttak először csillagokat, s mindjárt meg is irigyelték őket.

– Milyen gyönyörű ruhájuk van! – zúgolódtak. – S rajtunk egy csepp arany, egy csepp ezüst sincs!

Az éjszaka tündére éppen ott úszott el a vizek felett, és meghallotta a halak zúgolódását.

Nagyon megharagudott.

„Hát jó – gondolta – legyen úgy, ahogy akarjátok!” És így szólt a halakhoz:

– Kaptok ti is csillogó ruhát, aranyat, ezüstöt, a szivárvány minden színét – ha cserébe odaadjátok a hangotokat!

S a halak beleegyeztek.

Azóta ragyog-villog úgy a halak pikkelye, de némán kell viselniük azt a gyönyörű ruhát. S mikor az egész világ hangosan örül, hogy él, az ő hangjuk hiányzik a nagy muzsikából.

Forgó színpad

A gyerekeket elosztjuk három csoportba.

- Csoport: Keressék meg az állatos témájú könyveket, folyiratokat a teremben. Nézzék át! Beszélnek egymással, hogy melyik tetszik nekik a legjobban, és melyiket javasolják a többieknek.
- Csoport: Keresék meg, hogy a csoportban hányféle állatos témájú játék van. Próbálják ki közösen, és mesélik el a többieknek, hogy nekik melyik tetszett a legjobban.
- Csoport: egy rajz lapra rajzolják le mely állatokat kedvelik a leginkább, és melyeket legkevésbé. Jegyezzék fel, hogy egy hét alatt milyen állati eredetű ételeket fogyasztottak.

Minden csoport forgó színpadszerűen időnként helyet cserél és kipróbál minden tevékenységet. Ezek után egyeztetjük tapasztalatainkat.

A foglalkozás végén elköszönünk egymástól:

Szabadon járkalunk a térben és akivel találkozunk elköszönünk egy üdvözlő mozdulattal.

2. Foglalkozás

A foglalkozás elején üdvözljük egymást: Szervusz játék

A gyermekek körben ülnek. Egyikük elindul a körön kívül –neki nincs is helye a körben-, majd megérint valakit. Ő is föláll és elindul az ellentétes irányba. Amikor szembetalálkoznak kezet fognak és bemutatkoznak, ez után a „fussunk-fussunk” párbeszéd következik. Megfordulnak és visszafutnak arra, amerről jöttek, az üres hely elfoglalására. Fontos szabály, hogy a párbeszéd végéig ne engedjék el egymás kezét.

Játék: SZÍN CÁPA

Megrajzolunk vagy szigetelő szalaggal leragasztunk két párhuzamos vonalat a terem közepére, egymástól kb. 2,5-3 méter távolságra. Ez lesz a „tenger” a cápa számára. Ebben várakozik a cápa. Az óvoda pedagógus folyamatosan mondja az utasítást a cápának: pl. Jöhetnek a pirosak! Minden gyermeknek át kell haladnia a tengeren, de csak azok vannak veszélyben, akiken nincs a kiáltott szín. Ezeket ugyanis elkaphatja a cápa. Akit elkap, az lesz a cápa.

Az óvoda pedagógus felolvassa a verset, vagy eljátszodhatja síkbábokkal is. A báb játékhoz készítünk egy skatulyából színteret és feldíszítjük vízi növényekkel. A sík bábok lehetnek fényképekből is kivágva és egy hurka pálcára rögzítve.

Vers felolvasás, a gyerekek a párnán, vagy széken ülve hallgatják

Kormos István: AZ ARANYHALACSKA ÉS A CSUKA

Hol volt, hol nem,
a Dunában,
volt egy csöpp aranyhalacska,
olyan kicsi, mint az ujjam,
a legkisebb ujjam,
volt hát egy aranyhalacska,
aki mindig maga úszkált
Duna fodros hullámában:
úszkált apja háza körül,
sétált le és föl a vízben,
fickádozott a farkával,
míg egy ízben
találkozott a csukával,
a Duna
és minden vizek urával.

Úszott a nagy uszonyával,
iszonyú nagy uszonyával,
fröcskölte a vizet fennen,
olyan gyorsan ment a vízben,
mint a villamos a parton,
vagy annál is sebesebben.
Meglátta a csöpp aranyhal
s ráköszönt, de gyöngé hangon:

- Jó napot kívánok,
csuka bácsi!
Hogy tetszik lenni?
Mit tetszik csinálni?

Azt mondta erre a csuka,
a Duna
és minden vizek ura:
– Hallod-e, te kölök!
Kinevetsz?

Mindjárt elnászpángollak,
hogyan meggebedsz!

– Csuka bácsi, kérem,
én nem nevettem,
**csak köszöntem –
felelt az aranyhalacska:
de a csuka,
a Duna
és minden vizek ura,
mérgelesen csak azt mondta:
– Megállj!...
Megállj, te kölök!...
S a méregtől,
ha lett volna neki,
csak úgy kunkorodott volna
a bajsza.**

**Azzal magát fogja,
és az aranyhalacska után úszik
nyomba.
Menekül ám a csöpp aranyhal,
nem mer szembeszállni olyan nagy
hallal,
mint a csuka,
a Duna
és minden vizek ura.
Úszik hazáig sebesen,
hazaér csuromvizesen,
nyomában úszik a csuka,
a Duna
és minden vizek ura.**

**Zsuppsz!
Udvarukba úszik
a csöpp aranyhal:
ott söpröget az apja
egy söprűvel, de naggyal.
Kérde a fiát:**

– Hát te, fiam,
honnan loholsz ugyan?
– Jaj, jaj – mondja az arany-
halacska –,
a csuka úszik a nyomomba.
Köszöntem neki, de hiába,
azt mondta:
„Hallod-e, te kölök!
Kinevetsz?
Mindjárt elnászpángollak,
hogyan meggebedsz!”

– Micsoda? -
kiált az aranyhalacska apja.
– Méghogy megver a csuka? –
Azzal a söprűjét kapja,
és úgy elveri a csukát,
a Duna
és minden vizek urát,
hogy azóta az aranyhal fiát,
azt a csöpp aranyhalacskát,
azt a kicsit,
icipicit,
olyan kicsit, mint az ujjam,
mindig
mindenkor
mindenütt
békiben úszkálni hagyja.

A foglalkozás végén:

Alkotás a munka füzetbe vegyes technikával.

Javasolt mesék:

MESE A HALÁSZRÓL ÉS A KIS HALRÓL (Hol található: Kis gyermekek nagy mese könyve)
Puskin, Alekszandr: Mese a halászáról és a kis halról, verses mese / Ford. Vas István (Kis gyermekek nagy mese könyve : antológia)

3. Foglalkozás

A foglalkozás elején:

Az óvoda pedagógus egy sík bábu- halacska segítségével elmondja a verset:

Gazdag Erzs: HOL LAKIK A HALACSKA?

Hol lakik a halacska?
A lakása tavacska.
Tenger, folyó, kis patak,
lent lakik a víz alatt.
Vízben alszik, vízben kel,
vízi nótát énekel.
Vízből van a párnája,
buborék a labdája.

Egy papírt osztunk ki minden gyereknek és lerajzolják a vers tartalmát, amely segítségével könnyebben elsajátítják a vers szövegét.

Körbeülünk és a halacska kézből kézbe utazik, a verset többször elismételjük.

Játék: AZ ELLENTÉTEK

A gyerekek körben állnak és elmutatják amit az óvoda pedagógus mond: »Magas!« Minden gyerek a lábujjhegyre áll. „Kicsi!” Mindanyian kicsik leszünk. Ezután kipróbáljuk a következő ellentéteket is: gyors-lassu, könnyű-nehéz, álmos-ébredt, hideg-meleg. Játsozhatnak úgy is, hogy mindenki megmutat egy ellentétet, a szomszédja a következőt.

Játék: A TENGER MÉLYÉN

Az óvoda pedagógus képzeletbeli tengert varázsol a terembe és mindannyian átváltozunk egy tengeri állattá : delfin, tengeri cápa, polip, ... (kopolyú segítségével levegőzünk, össze csucsorítjuk a szánkat és úgy nyitogatjuk mind a halak, a kezeink átváltoznak uszonyokká). Ezek az állatok úsznak az óceánban. Ki kel kerülniük a veszélyeket (halász hálók, horgászok horogja, nagyobb halak- ragadozók, szennyterületek).

Ismét a rajzok segítségével elmondjuk a verset: Gazdag Erzs, HOL LAKIK A HALACSKA?

Játék: A JÉGHIDEG VÍZ

A gyerekek körbe ülnek és a kör közepében egy kis tó keletkezett jéghideg vízzel. Tenyerünkbe vizet merítünk és felfrissítjük az arcunkat. Egy két kortyot iszunk belőle. A gyerekeket arra bűzditjük, hogy adjanak ötleteket, mit csinálhatnánk még a jéghideg vízzel.

A foglalkozás végén : Gazdag Erzs, HOL LAKIK A HALACSKA?

Ismét elmondjuk a verset. Az elein a rajzok segítségével, majd az nélkül is. A gyerekek egymásnak szerepelhetnek is.

MESE: ALEKSZANDR SZERGEJEVICS PUSKIN: MESE A HALÁSZRÓL ÉS A KIS HALRÓL

Öregember, öregasszonyával,
Kék tengernek partján éldegélt.
Éldegéltek öreg sárkunyhóban
Harminchárom esztendeje már.
Öregasszony fonta fonalát.
Öregember halászatni járt,
Hálóját először kiveti.
Nincs más benne – csak tengeri giz-gaz.
Hálóját másodszer kiveti,
Tele van az hínárral, moszattal.
Hálóját harmadszor kiveti,
Nincs más benne, mint egy kicsi hal,
Csakhogy az a kicsi hal aranyhal!
S az aranyhal szája szóra nyílik
S emberhangon ekkép esdekel:
„Engedj, öreg, vissza, vár a tenger,
Váltságdíjat kapsz értem, ha kell,
Teljesítem, bármit is kívánnál.”
Megijedt a halász a csodától:
Itt halászik harminchárom éve,
Sosem hallott még halat beszélni.
Az öreg a halat elbocsátja
S szól utána kedvesen becézve:
„Isten veled, szép aranyhalacská!
Nem kell nekem váltságdíj tetőled.
Menj, siess a kék tenger vizébe,
Bolyongani szabad messzeségbe!”
Ballag haza öregasszonyához,
Szól neki a félelmes csodáról:
„Nem fogtam ma, csak egy kis halacskát,
Aranyhal volt, nem akármilyen hal,
Szólt a kis hal, úgy, ahogy mi szólunk,
Kéredzkedett kék tengerbe vissza,
Váltságdíjat érte felajánlott,
Váltságdíjat, amit én kívánok.
Váltságdíjat venni féltem én,
Kék tengerbe visszaeresztettem.”
Öregasszony az öreget szidja:
„Ó, te mamlasz, ó, bolond fajankó!
Hogy nem vettél váltságot a haltól!
Legalább egy teknőt kérj nekem,
A mienk már szétrepedt egészen.”
Megy az öreg kék tenger partjára.
Látja, hogy a tenger fodrozódik.
Parton áll, az aranyhalat hívja.
Odaúszik és kérdi az aranyhal:
„Öregapó, hát neked mi kell?!”
Szól az öreg, mélyen meghajolva:

„Szánj meg engem, ó, aranyhal úrnő,
Én az öregasszonytól kikaptam,
Nem hagy nyugton engem, öregembert.
Elzavart: új teknő kell neki,
A mienk már szétrepedt egészen.”
Azt feleli erre az aranyhal:
„Ne búsulj hát, menj isten hírével.
Meglesz majd az új teknő – ne félj.”
Ballag haza öregasszonyához,
Új teknőt lát az öregasszonynál.
Öregasszony szitokkal fogadja:
„Ó, te mamlasz, ó, bolond fajankó!
Teknőt kértél, ó, te málé, teknőt!
Azt hiszed tán, nagy dolog egy teknő?
Fordulj vissza, szólj az aranyhalnak:
Kérj tőle egy szép falusi házat!”

Megy az öreg kék tenger partjára.
Látja, hogy már elborul a tenger.
Parton áll, az aranyhalat hívja.
Odaúszik s kérdi az aranyhal:
„Öregapó, hát neked mi kell?!”
Szól az öreg, mélyen meghajolva:
„Szánj meg engem, ó, aranyhal úrnő,
Szidalommal várt az öregasszony,
Nem hagy nyugton engem, öregembert.
Házat akar a rigolyás asszony.”
Azt feleli erre az aranyhal:
„Ne búsulj hát, menj isten hírével.
Nem kell félned: meglesz majd a ház.”

Megy az öreg kunyhója felé:
Kunyhójának nyoma sem maradt.
Áll az új ház, szép tisztaszobástul,
Kéményestül, cserepestetöstül,
Kapuszárnya erős tölgyfa deszka.
Ablakában ül az öregasszony,
Mindhiába – csak urát szapulja:
„Ó, te mamlasz, igazi fajankó!
Házat kértél, mafla, parasztházat!
Fordulj vissza, szólj az aranyhalnak:
Nem leszek én durva parasztasszony,
Leszek inkább ősnemes nagyasszony.”

Megy az öreg kék tenger partjára.
Látja, hogy már háborog a tenger.
Parton áll, az aranyhalat hívja.
Odaúszik s kérdi az aranyhal:
„Öregapó, hát neked mi kell?!”
Szól az öreg meghajolva mélyen:
„Szánj meg engem, ó, aranyhal úrnő,
Még bolondabb lett az öregasszony,
Nem hagy nyugtán engem, öregembert.”

Nem lesz többé durva parasztasszony,
Akar lenni ősnemes nagyasszony.”
Azt feleli erre az aranyhal:
„Ne búsulj hát, menj isten hírével.”
Ballag haza öregasszonyához.
No de mit lát? Kastélyt, tornyosat.
A tornácon áll az öregasszony,
Kis subája drága cobolyprémből,
Arany brokát födi fejbúbját,
Nyaka körül nehéz igazgyöngyök,
Aranygyűrűk csillognak kezén,
Lábán piros csizma kordovánból.
Körülötte cselédek sűrögnek,
Veri őket, hajukat cibálja.
Szól az öreg, öregasszonyához:
„Adjonisten, nemesasszony úrnőm!
Ugye, most már megnyugszik a lelked?”
Ráripakodik az öregasszony -
Szolgálni az istállóba küldi.
Múlik egy hét, elmúlik a másik,
Még bolondabb lesz az öregasszony,
Az öreget újra kérni küldi:
“Fordulj vissza, szólj az aranyhalnak:
Nem leszek már ősnemes nagyasszony,
Leszek inkább nagyhatalmú cárnő.”
Megijedt az öreg, kifakad:
„Mi lelt asszony, bolondgombát ettél?
Azt sem tudod, hogy kell lépni, szólni,
Rajtad nevet majd az egész ország.”
Erre mérges lett az öregasszony,
Szegény urát jól pofonüti.
„Mit merészelsz, muzsik? Feleselni,
Ősnemes nagyasszonnyal, velem?
Míg szépen vagy, mégy a tengerpartra,
Vagy ha nem mégy, vitetlek erővel!”
Megy az öreg, megy a tengerpartra,
Látja, hogy már sötét az a tenger.
Parton áll, az aranyhalat hívja.
Odaúszik s kérdi az aranyhal:
„Öregapó, hát neked mi kell?”
Szól az öreg meghajolva mélyen:
„Szánj meg engem, ó, aranyhal úrnő,
A vénasszony újra megbolondult:
Nem lesz többé ősnemes nagyasszony,
Akar lenni nagyhatalmú cárnő.”
Azt feleli erre az aranyhal:
„Ne búsulj hát, menj isten hírével.
Ne félj: cárnő lesz az öregasszony.”
Ballag haza öregasszonyához.
Mi ez? Cári palota előttte.

Kit lát benne? Öregasszonyát.
Ott ül asztalánál, ő, a cárnő,
Kiszolgálják nemesek, bojárok,
Töltögetnek délibort neki –
Eszik hozzá fűszeres kalácsot,
Körülötte rettenetes őrség,
Vállukon a rettenetes fejsze.

Több se kell a rettegő öregnek –
Vénasszonya lábához letérdel.
„Adjonisten, rettenetes cárnő!
No de most már megnyugszik a lelked?”
De az öregasszony rá se néz,
Parancsot ad: ki vele, ne lássa!
Odafutnak nemesek, bojárok,
Az öreget ütik, taszigálják,
Szaladnak az ajtónálló örök,
Fejszéikkel majdhogy felaprítják.
Látja a nép, nagyot nevet rajta:
„Úgy kell neked, vén ostoba birka!
Tanulhattál, pipogya fajankó!
Bolond, aki más szekerét tolja!”

Múlik egy hét, elmúlik a másik,
Még bolondabb lesz az öregasszony.
Udvaroncokat szalajt uráért,
Megkeresik, hurcolják elébe.
Szól az öregasszony az öreghez:
„Fordulj vissza, szólj az aranyhalnak:
Nem leszek én nagyhatalmú cárnő,
Leszek inkább tenger királynője,
Lakom inkább óceán-tengerben,
Ott szolgáljon engem az aranyhal,
Ő legyen majd futosó cselédem.”

Most az öreg nem mer felelni,
Nem mer még egy árva szót se szólani.
Megy immár a kék tenger partjára,
A tengeren lát fekete orkánt,
Dagadoznak haragvó hullámok
Száguldanak, vonítanak, bögnnek.
Parton áll, az aranyhalat hívja,
Odaúszik, kérdi az aranyhal:
„Öregapó, hát neked mi kell?”
Szól az öreg, meghajolva mélyen:
„Szánj meg engem, ó, aranyhal úrnő!
Mit tegyek az átkozott banyával?
Akar lenni tenger királynője,
Akar élni óceán-tengerben,
Azt akarja, szolgálj te magad,
Te magad légy futosó cselédje.”
Nem szól erre semmit az aranyhal,
Loccsan egyet farka a habokban.

Beleúszik tenger mélységébe.
Vár válaszra, vár a tengerparton,
Elunja az öreg, hazaballag -
Látja újra: előtte a kunyhó,
A küszöbén ül az öregasszony,
Lába előtt ott a törött teknő.

Szakirodalmi jegyzék és irodalom:

- Antal Judit, Mi lennék, ha víz-ből lennék?
- Antal Judit, Mi lennék, ha állat lennék?
- Šinko Sabina, Gledališko – improvizacijske igrice za otroke od dveh let naprej (seminar: Igrajmo se gledališče, 2014, PF Maribor)
- <http://szavaiistvan.freeweb.hu/weblapkapcsoskonyv/kapcsoskonyvpdf/egyeb/jatekgyjtemeny.pdf> (Játékgyűjtemény EGYEB / Játgyujt98.doc)
- http://www.google.si/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&frm=1&source=web&cd=1&ved=0CB4QFjAA&url=http%3A%2F%2Fusers.atw.hu%2Fhangonyiovoda%2Fdoc%2Fdramajatek.doc&ei=iibEU_r-BfT44QTHpIH4Dw&usq=AFQjCNHszYgqR6FTNhDSvFM0mfJt0IDLw
- Taníts meg engem! – fejlesztő program logopédiai óvodák számára, Logopédiai Kiadó, Budapest, 1996 (Bódi Józsefné, Encziné Németh Erzsébet, Sipos Judit, Székelyné Kovács Katalin: Drámajátékok az óvodás korú gyermekek készségeinek kibontakoztatásához – HANGONYI NAPKÖZIOTTHONOS ÓVODA)
- Tág a világ: Anyanyelv játékosan 5-7 éveseknek, Nemzeti Tankönyvkiadó Rt., 2004
- www.magyariskolak.hu/merk__vallaj.../Dramajatek.pdf
- extensii.ubbcluj.ro/odorheiusec/.../Drama%20jegyzet.pdf
- http://extensii.ubbcluj.ro/odorheiusec/archivum/tavoktatas/I_TAV/Drama%20jegyzet.pdf
- Sutyejev, V. (cop. 2008). A három kiscica. Budapest: Móra
- Zelk, Z. (1979). A három nyúl. Budapest: Móra
- Andersen, H. C. (cop. 2003). A rút kiskacsa. Budapest. Black&White. (Black&White gyermekkönyvek)
- Jékely, Z. (2010). A három pillangó. Budapest: Csimota